

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knašjeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 11.—, polletno 22.—,
celoletno 44.— dinarjev; za inozemstvo: četrtno 15.—,
polletno 30.—, celoletno 60.— dinarjev

Duce je imenoval sosvet za Ljubljansko pokrajino

Z odlokom Duceja, Notranjega Ministra, je bil na predlog Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino imenovan sosvet za omejeno pokrajino. V sosvetu so gospodje:

Dr. Marko Natlačen, sin Petra in Jožefe, rojen v Mavčah na Vipavskem 24. aprila leta 1886., odvetnik, bivši ban;

Ivan Pucelj, sin Frančiška in pokojne Ivane, rojen v Velikih Laščah 1. 1877., posestnik, bivši minister;

dr. Matija Slavič, sin pokojnega Matije in Ane, rojen v Bučevcih 27. januarja 1. 1877., rektor vseučilišča v Ljubljani;

Franc Heinrihar, sin Franca in Marije, rojen v Selcih 29. februarja 1. 1897., podpredsednik Zveze industrijcev;

dr. Ivan Slokar, sin Ivana in Marije, rojen v Mostah 8. oktobra 1. 1884., glavni ravnatelj Zadrugne gospodarske banke in predsednik Društva bančnih in zavarovalnih zavodov;

Karel Kavka, sin Mihaela in Apolonije, rojen pri Sv. Pavlu (Domžale) 22. oktobra 1. 1897., stavbenik, predsednik Obrtne zbornice;

Milko Pirkmajer, sin Frančiška in Marije,

rojen v Framu 15. februarja 1. 1893., inženjer; dr. Jože Lavrič, sin Karla in Ane, rojen v Moravčah 18. marca 1. 1903., glavni tajnik Kmetijske zbornice;

Albin Smerkolj, sin Viljema in Marije, rojen v Korminu 2. februarja 1. 1886., trgovec, predsednik trgovskega odseka Trgovinsko-industrijske zbornice;

dr. Jože Basaj, sin Jakoba in Marije, rojen na Suhi 5. oktobra 1. 1887., ravnatelj Zadrugne zveze;

Lojze Sitar, sin Petra in Marije, rojen v Mišacah 25. maja 1. 1906., trgovski sodnik, zastopnik trgovskih uslužbencev;

dr. Vladimir Valenčič, sin Ivana in Uršule, rojen v Trnovem pri Ilirski Bistrici 26. februarja 1. 1903., zastopnik bančnih uslužbencev;

Rudolf Krušec, sin Štefana in Elizabete, rojen v Gaberjahu 6. aprila 1. 1898., mehanik, zastopnik industrijskega delavstva;

Karel Rogina, sin Mihaela in Marije, rojen v Drevčah pri Vuzenici 12. februarja 1. 1909., kmet, zastopnik kmečkega delavstva.

Sosvet je velikega pomena za naše ljudstvo

Priključek zasedenega slovenskega ozemlja k Italiji, ustanovitev samouprave Ljubljanske pokrajine, sklep o velikih javnih delih v naši pokrajini in imenovanje sosveta so štirje Ducejevi čini, ki so zgodovinskega pomena za naše slovensko prebivalstvo.

Imenovanje sosveta bo zlasti globoko poseglo v vse naše življenje. V njem vidimo začetek uvajanja korporativnega (stanovskega) družabnega in gospodarskega reda, ene izmed najdaljnosežnejših stvaritev Fašizma in Mussolinijevega velikega duha. Uvedba korporacijskega reda pomeni preobnovo vsega življenja v narodu, saj mu čisto na novo ureja osnovna življenjska vprašanja: vprašanje o skladnem sožitju med stanovi (namesto razrednega boja), vprašanje o tem, komu gre v družbi prvenstvo, ali tvoremu

delu ali mrtvi glavnici, vprašanje o pogojih družabnega miru in druga podobna vprašanja o človeških pravicah delovnega človeka.

Z dnem 27. maja je bil po korporacijskih načelih imenovan naš sosvet kot zastopnik vseh delovnih stanov v Ljubljanski pokrajini. S tem je dana osnova za izvedbo nujnega družabnega gospodarskega preobrata tudi pri nas Slovencih.

Potrebo po tem smo čutili že prej. Misel takega reda je bila znana tudi pri nas in je zlasti mlajši znanstveni rod v njej pravilno slutil edino pravično rešitev vprašanja o družabni ureditvi. Pomen novega reda, ki nam je zdaj omogočen po Ducejevi volji, je za nas slovenski delovni narod daljnosežen. Slovenci se važnosti te Duceje odločitve zavedamo in vidimo v njej začetek boljše bodočnosti.

Tudi Ljubljana je slovesno obhajala praznik ustave

Ljubljana je letos prvič proslavila ta praznik. Že v soboto zvečer je mesto dobilo prazničen obraz. Pred vhodom v Tivoli so delavci postavili tri tribune za predstavnike oblastev in povabljene goste.

V nedeljo se je zbudilo prekrasno jutro, kakršnih letos še nismo imeli. Sprva mirne ulice so kmalu oživele. Začeli so prihajati posamezni oddelki vojske in se uvrščati vzdolž Bleiweisove ceste, Masarykove ceste in dalje po Šmartinski cesti. Ko se je kazalec bližal 10. uri, je bilo vzdolž Bleiweisove ceste že mnogo ljudi. Tudi s hišnih oken in s streh Narodne galerije in Moderne galerije so

ljudje prisostvovali mimohodu.

Predstavniki uradov in zastopniki našega gospodarskega in kulturnega življenja so napolnili obe stranski tribuni, na častni tribuni pa so bili Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli s soprogo, mestni župan dr. Jure Adlešič s soprogo, rektor vseučilišča dr. Matija Slavič, predsednik vrhovnega sodišča dr. dr. Konda, predsednik apelacije dr. Vladimir Golia, državno pravobranilstvo je zastopal dr. Štuhec, navzočni pa so bili še načelniki oddelkov Visokega Komisarjata, komendant dr. Nani kot zastopnik Ministrstva za ljudsko kulturo in predstavniki slovenskih dnev-

nikov direktor Reisner in glavni urednik dr. Ahčin ter nekaj novinarjev. Živahno je med njimi tekel pomenek. Ob obeh straneh ceste med tribunami so sestavljali špalir višji in nižji oficirji, ki pri pregledu čet niso sodelovali.

Malo pred 10. uro je po Bleiweisovi cesti prijezdil poveljnik grenadirske divizije general. Eksc. Orlando s spremstvom. Sprejel je raport poveljujočega oficirja in pozdravil predstavnike civilnih oblastev. Kmalu za njim je iz iste smeri prispel komandant armijskega zbora Ekscelenca Mario Robotti. Godba je zaigrala himno. Ko je sprejel raport in pregledal postrojene čete, se je vrnil pred častno tribuno.

Točno ob pol 11. so se začeli s severa zamolkli udarci korakov in že so nastopile prve čete grenadirskega polka pod poveljstvom polkovnika Dal Negra. Pred njimi je korakala četa karabinerjev z godbo. V prvem velikem oddelku sta bili polkovna zastava in godba in trije bataljoni prvega grenadirskega polka, nazadnje še bataljon 55. Legije Fašistične Milice. Nastopili so v dvanajesterostopih. Enakomerno so udarjali koraki po asfaltirani cesti, od časa do časa so jih spremljali zamolkli udarci bobnov.

V drugem velikem oddelku pod poveljstvom majorja Lambardia je nastopil bataljon mešanih čet, ki so dodeljene prvemu grenadirskemu polku, dalje XXI. bataljon možnarjev in 121. četa topništva kalibra 47-32.

Po krajšem presledku se je začelo vrstiti divizijsko topništvo pod poveljstvom polkovnika Bogliona. V treh skupinah s konjsko vprego se je razvrstil XIII. topničarski polk z zastavo in godbo, nato spet v treh motoriziranih skupinah XI. topničarski polk armijskega zbora z zastavo. Sledile so inženjerske čete z majorjem Onestijem na čelu in ostala četa.

Mimohod čet je trajal skoro celo uro. Praznik ustave je proslavila ljubljanska vojaška posadka na najlepši način.

Tudi v Novem mestu, v Kočevju in Ribnici je bil včeraj praznik ustave proslavljen zelo svečano. Povsod so čete priredile uspela vojaške parade. Razume se, da je bil ta praznik najsvetečaneje proslavljen v vsej Italiji. Vsa mesta so bila v zastavah. Vsa mesta so bila v zastavah in množica je navdušeno vzklikala domovini, Oboroženim Silam, Kraju in Cesarju ter Duceju.

Avtomobilski promet delno spet prost

Visoki Komisarjat je objavil 29. maja:

Od 1. junija letos dalje se vrši promet s onimi avtomobilskimi sredstvi, ki se uporabljajo samo za prevoz blaga, prosto in zanje ni treba več prositi posebnega dovolila.

Sem spadajo: tovorni avtomobili, remorkerji, avtofurgoni in vsa motorna vozila za posebne prevoze (reševalni vozovi, poštni avtomobili, motorna vozila gasilnih društev itd.).

Dozdajšnja dovolila in trobojni znaki prestopajo veljati z 31. majem letos. Vse je vrniti najkasneje do 10. junija letos Visokemu Komisarjatu za Ljubljansko pokrajino (oddelek VIII) ne glede na to, ali so bili izdani v pristojnosti Visokega (odnosno prejšnjega Kr. Civilnega Komisarjata ali vojaških oblastev).

Visoki Komisar v ljubljanski bolnišnici

Pretekli teden je Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine obiskal ljubljansko bolnišnico, ki je prav posebnega pomena za vse prebivalstvo pokrajine. Minilo je šele nekaj dni od priključitve Ljubljanske pokrajine Italiji, ko je Duce ob priliki sprejema Visokega Komisarja odredil, da se takoj ugotovi, katera javna dela bi bila potrebna, da se preosnuje bolnišnica, ki je v težavnem položaju, in da se dela nemudno prične. Prvi del javnih del v tem okviru, za katerega so stroški določeni na dobrih šest milijonov lir, se bo začel že v najkrajšem času. Sledil mu bo drugi del javnih del, za katerega je določeno pet milijonov lir, in nato še tretji.

Ta obisk je dal Visokemu Komisarju priložnost, da je ugotovil žalostne razmere, s katerimi se mora boriti bolniška uprava.

Ekscelenca Grazioli je šel v vsako sobo in se ustavljal pred posteljami. Povpraševal je zdravnike o posameznih bolezenskih primerih in o gmotnih razmerah poedincev. Visoki Komisar je takoj odredil, da se z najprimernejšimi sredstvi poskrbi, da bodo vsi bolniki, ki morajo zdaj rabiti postelje sobolnikov, takoj dobili ločena ležišča.

Ta ukrep Visokega Komisarja je napravil na vse bolnike najgloblji vtisk. Položaj se bo vsaj začasno izboljšal, dokler ne bodo dovršena dela, ki so že v pripravi.

Najprej nameravajo zgraditi novo pralnico, razširiti kuhinje in urediti ostalo službo, ki je že zelo zastarela, povečati paviljon za bolnike z nalezljivimi boleznimi in drugo.

Visoki Komisar je bil tudi v dežji dvorani kirurškega oddelka. Tam je naročil nekemu uradniku, naj takoj zbere imena vseh malih bolnikov in njihove želje. Obljubil je vsakemu po eno igračo. Ob priliki svojega obiska je gmotno slabše stoječim bolnikom razdelil denarne podpore. Obdaroval je tudi dva dajalca krvi, ki so ga nanju zdravniki posebej opozorili.

Visoki Komisar je nato pregledal še razne oskrbovalne naprave in notranji oddelek, kjer se je prav tako ustavljal pri posameznih bolnikih. Naposled je izjavil, da bo v bližnjih dneh obiskal še ostale oddelke bolnišnice. Preden je zapustil bolnišnico, so se zbrali okrog njega zdravniki in ostalo osebje. Tedaj jim je dal potrebna navodila, da se nemudoma izpolnijo njegovi ukrepi. Ravnatelj bolnišnice je nazadnje dejal, naj sporoči vsem svojim sodelavcem izraze njegovega zadovoljstva spriču vne, ki jo kažejo zlasti zdravniki in njihovi pomočniki za napredek bolnišnice in zdravje bolnikov, čeprav se morajo boriti s tako velikimi težavami.

domestili z novim in dali v promet tudi nove električne lokomotive.

V zvezi s temi deli na novih železniških progah so v Italiji zgradili tudi veliko število mostov, predorov, viaduktov in seveda tudi novih železniških postaj.

Albanija ima zase dovolj premoga

Kakor so pokazala raziskovanja tal v Albaniji, bo ta dežela v kratkem lahko še znatnejše količine premoga pridobivala in prispevala velik delež za dosego italijanske samoskrbe na tem pomembnem področju.

Marca lani je bila med albansko vlado in italijansko družbo, ki se bavi s preskrbo premoga, sklenjena pogodba, ki se nanaša na raziskovanja albanskih tal in na izkoriščanje premogovnih zakladov v tej deželi. Dela, ki so bila dogovorjena po tem sporazumu, so se v najkrajšem času tudi začela in do nastanka zdajšnje evropske vojne že zelo napredovala. Takoj se začela dela, ki so šla za tem, da se vsaj približno ocenijo zaloge premoga v sredni in južnovzhodni Albaniji in v premogovnih nahajališčih pri Piškopeji in Mirdiciji.

«L'Italia d'Oggi» piše med drugim, da so z enako velikimi uspehi preiskali tudi že ozemlje v bližini albanske prestolnice Tirane, kjer so uredili dela za pridobivanje premoga v Prisci na precej obširnem področju. Prav v kratkem bodo začeli kopati premog tudi na nekem drugem kraju tega področja. Ležišča premoga so v bližini cestnega omrežja, ki so ga zgradili Italijani, zaradi česar bo pridobivanje premoga v teh krajih naletelo še na dosti manjše težave. Pri Cabri so tudi naleteli na velike zaloge.

Premog v teh premogovnikih, ki ga bodo v čedalje večjih množinah kopali, bodo rabili skoro izključno le v Albaniji. V teh premogovnikih bodo zaposleni italijanski in albanski delavci, vsa dela pa bodo potekala pod vodstvom in nadzorstvom italijanskih inženjerjev.

Življenje v cerkniški okolici

Cerknica, junija.

Pogosti nalive in mrzlo ozračje škodujejo polju in travniku. Njivske detelje in trave so bile kakšna leta ob koncu maja že za košnjo, letos pa slabo kažejo. Tudi vsajena koruza in krompir ima od dežja zbito zemljo.

Letos smo kmetje imeli veliko posla pri obdelavi polja, ko smo odstranjevali žitne ovire, utrjene v betonske opore, katere je lanske jesen zgradilo bivše jugoslovansko vojaštvo. Zdaj so naša polja spet očiščena, ob plovih in poteh pa je videti kupe betonskega porušenega materiala.

Tudi italijanski vojaki so pomagali odstranjevati material raz njiv. Predvsem železo so znažali v skladišča. Številni betonski objekti se tudi rušijo ob pridnosti inženjskih oddelkov italijanskega vojaštva. Obdelali smo tako svojo skromno zemljo z željo, da bi nam v jeseni podarila zadostno hrano.

Mnogo posestnikov še nima svoje vprežne živine, predvsem konj. Ker se konji dobro prodajo, živali za prodajo pa ni, so bili že primeri, da so nepridipravi konje odvedli iz hlevov ponoči.

× Po 32letnem spanju se je prebudila. Celih 32 let je neka ženska v Oslu nepretrgano spala in šele te dni so jo mogli zdravniki zbuditi iz tega spanja. Ženska, ki ji je ime Karolina Karlssonova, išče zdaj stike z življenjem, ki se je v treh desetletjih do dna spremenilo. Pravi, da se ji vidi današnje življenje strašno čudno, tako čudno, kakor bi bilo kakšnemu prebivalcu lune, če bi padel na našo zemljo.

× Vihar je potopil ladjo. Argentinska tovorna ladja »Atalaia«, ki je prevažala premog, je zašla pred dnevi v silen vihar na poti nobenega radijskega sporočila, si je gotovo tekajo pri svojem znanstvenem raziskovanju potopila.

Grenadirji so praznovali svoj praznik

Polk sardinskih grenadirjev, eden izmed najslavnejših polkov italijanske vojske je praznoval svojo slavo 30. maja dopoldne. Tokrat je nanoslo, da so imeli svojo slavo v beli Ljubljani, v njihovi novi garniziji. Svojo vsakoletno slavo praznujejo grenadirji v spomin na junaške čine polka. Od svojega obstoja se je polk sardinskih grenadirjev častno izkazal v nešteti bojih, za katere je bil ponovno odlikovan. Stara polkovna zastava, ki zgovorno priča o mnogih hudih bojih, je okrašena z dvema zlatima, dvema srebrnima in eno bronasto kolajno.

Vojašnica na Poljanski cesti, kjer zdaj domujejo sardinski grenadirji, je bila za slovesnost vsa praznična. Razsežno dvorišče so od vhoda do polovice zavzemali stasiti vojaki. Pred njimi sta bila postavljena dva odra za častne goste in oficirje. Sredi dvorišča je bil napravljen tudi začasni oltar, pri katerem je vojni kurat opravil obrede. Sliko, ki so jo sestavljali strumno postrojeni grenadirji, so učinkovito poživiljali grenadirji, oblečeni v slikovite starinske uniforme prvih savojskih grenadirjev, ki so bili za častne straže ob obeh

odrih in po dva in dva z leve in desne oltarja.

Kmalu po enajsti uri so bili na odrih zbrani vsi vojaški dostojanstveniki in gostje. Slavnost se je pričela z obredom pri oltarju, ki ga je spremljala polkovna godba s cerkveno glasbo.

Po opravljenih molitvah je godba zaigrala Gounodovo »Ave Maria«, zatem pa je Komandant na čelu polka nagovoril vojake s kratkim govorom. Podal je kratko sliko vseh junaštev, ki jih ima polk za seboj in se spominih mrtvih junakov. Zagotovil je, da bodo vojaki I. grenadirskega polka vselej tudi prvi v tekmovanju za veličino Cesarstva, za čast in slavo Kralja in Cesarja ter Duceja. Njegov vzklík Vladarju in Duceju je našel stoteran odmev.

Pod vodstvom vojaškega kapelnika je ves polk zapel Kraljevo, Fašistično in druge himne. S tem je bila slavnost v čast prapora sardinskih grenadirjev končana. Navzočni so čestitali komandantu, nato pa so med zvoki polkovne godbe zapustili vojašnico med špalirjem vojakom slovečega polka.

Vojna ne ovira železniških del v Italiji

Kljub vojnemu stanju se italijansko železniško omrežje, ki je že na lepi višini, postopno še izboljšuje. V zadnjem času smo že večkrat brali v italijanskem časopisju, kako se uresničujejo stremiljenja pristojnih činiteljev na tem področju. Časopisi so poročali o elektrifikaciji italijanskih železniških prog in o graditvi številnih novih. Vojna torej tudi na tem področju ni povzročila zastoja, temveč potekajo železniška dela neovirano dalje.

Tujec, ki je prihajal v Italijo, se je že pred vojno moral le pohvalno izražati o tamkajšnjih železnicah in o redu, ki vlada v železniškem prometu. Poleg tega pa je tudi vožnja sama izredno udobna. Vse glavne proge so bile že tedaj elektrificirane, tako da potniku

ni bilo treba na železnici požirati dima lokomotiv. Elektrificirali pa so potem še številne druge železniške proge, da zdaj tudi te ustrezajo zahtevam sodobnih časov.

Iz italijanskih časopisov smo izvedeli, da je za elektrifikacijo železnic namenjeno ponovno kar 603 milijone lir. Med najpomembnejšimi tovrstnimi gradbenimi deli v zadnji proračunski dobi je predvsem treba omeniti položitev še drugega tira in elektrifikacijo železniške proge Milano-Gallarate-Domodossola. To progo so začeli graditi leta 1938, in so morali pri njeni graditvi premagati največje naravne ovire. Na nešteti krajih drugod, kjer železniške proge niso več ustrezale zdajšnjim prometnim zahtevam, so star železniški material na-

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni Stan Italijanskih Vojnih Sil je objavil 2. junija službeno poročilo, iz katerega povzemamo: V Severni Afriki so

skupine italijanskih in nemških letal napadle ladje v luki Tobruku.

in pristaniške naprave tega oporišča. Pet ladij manjše tonaže je bilo potopljeno. Zadete so bile protiletalske baterije in v nekem skladišču pogonskih sredstev je nastal požar. V noči na 1. junij so angleška letala bombardirala Bengasi. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo. Posadka, sestavljena iz petih ljudi, je bila ujeta. Na Kreti so naše čete, ki sodelujejo z nemškimi oddelki, dosegle smotre, ki so jim bili določeni. V vzhodni Afriki se položaj ni izpremenil.

Iz Rima poročajo: O razvoju borb na Kreti poroča posebni vojni dopisnik med drugim: Najživahnejše je bilo delovanje našega letalstva na Kreti ob sodelovanju z ostalimi silami. S svojo veliko pripravljenostjo je naše letalstvo močno podpiralo ofenzivno delovanje italijanskih oddelkov na kopnem in mornarico, ki nadzoruje vode okoli Krete. Angleška pomorska skupina, ki je skušala onemogočiti izkrcanje naših čet in ki je bila že 28. maja z uspehom napadena od naših letal, je bila ponovno zavržena.

Naši bombniki so napadli angleške ladje, med njimi angleško torpedovko »Hareward«.

Strašna eksplozija je uničila sovražnikovo ladjo in naše ladje so takoj začele reševati ponesrečence. Nad 200 Angležev, ki so bili delno ranjeni, so rešili in odvedli v ujetništvo. Kar je ostalo ladij od sovražnikove skupine, so se umaknile in se napotile s polno paro proti Aleksandriji. Naše letalstvo jim je sledilo in jih bombardiralo.

Nemško vrhovno poveljstvo poroča 2. junija:

Borbe na Kreti so končane. Ves otok je očiščen sovražnika.

Nemške čete so zasedle zadnje oporišče poraženih Angležev luko Sphakio. Planinci so v gorah severno od tod zlomili posledni odpor sovražnika in ujeli nadaljnjih 3000 sovražnih vojakov. Letalstvo je uspešno podpiralo zadnje očiščevalne operacije. Na morju med Kreto in Aleksandrijo so uničila nemška letala v nekem konvoju sovražno križarko s tremi zadetki bomb. V Severni Afriki je topniško in patrolno delovanje pred Tobrukom. Nemško in italijansko letalstvo je potopilo v tobruški luki več manjših prevoznih ladij in razdejalo več postojank protiletalskega topništva.

Večji letalski oddelki so bombardirali v noči 2. junija važno angleško oskrbovališče Manchester,

na katero so vrgli veliko število bomb. Močne eksplozije in veliki požari so povzročili hudo razdejanje v industrijskih podjetjih in skladiščih. Nadaljnji napadi so veljali lukam na južni in južnozapadni obali. Južno-vzhodno od Aberdeena in severno od Škotske sta bili potopljene dve sovražni trgovinski ladji s skupno 6000 tonami, neka druga velika trgovska ladja pa je bila močno poškodovana. — K angleškemu porazom na Kreti je po vesti iz Rima objavilo angleško ministrstvo za vojsko tole službeno poročilo: Po 12 dneh borbe, ki je bila nedvomno najsrdečša v tej vojni, je bilo sklenjeno, da se umaknejo naše čete s Krete. Okrog 15.000 mož naših oddelkov je že prispelo v Egipt. Priznati pa moramo, da so bile naše izgube resne.

Bolgarija si je v zadnjem času priborila svoje samostojnost in narodno združenje, je v bolgarskem sobranju izjavil predsednik vlade Filov. Predsednik sobranja Kalfov pa je poudaril,

da se je bolgarska vojska postavila ob stran italijanski in nemški vojski.

Za svoje pridobitve bo Bolgarija večno hvalna Italiji in Nemčiji.

Iz Tokia poročajo: Uradni zastopnik japonske vlade je potrdil, da so bila

gospodarska pogajanja med Japonsko in Nizozemsko Vzhodno Indijo

prekinjena, ker zavzem Nizozemska Indija nespravljivo stališče. Čas odhoda japonskega odposlanstva iz Nizozemske Indije še ni določen. Pogajanja bi se morala obnoviti samo tedaj, če bi Nizozemska spremenila svoje zdajšnje stališče.

Iz Teherana poročajo:

Arabski uporniki so zasedli petrolejski daljnovod v Transjordaniji,

ki drži iz Kirkuka v Mugir. Tudi vse telefonske zveze ob daljnovodu so uporniki prekinili. Iz Amana poročajo, da zapuščajo mesto vsi prijatelji Anglije v Transjordaniji. Njihov odhod spravljajo v zvezi z deistvom, da je tudi Emir Abdulah, ki je znan kot prijatelj Angležev, zapustil Aman. Oddelek 600 transjordanjskih vojakov se je uprl Angležem. Njihov poveljnik je izjavil, da se njegov oddelek noče boriti proti iraškim bratom.

Iz Berlina poročajo: K Rooseveltovemu govoru pripominjajo na odločujočih merodajnih mestih, da je bilo

Nemčiji že dolgo znano, da bodo Roosevelt in njegovi svetovalci storili vse, kar je v človeških močeh, da dvignejo vojno razpoloženje v Zedinjenih državah na višek.

To delo pa vsekakor ni lahko in bo treba še mnogo truda, preden se bo posrečilo prepričati Američane, da je vojna proti narodnemu socializmu res potrebna. V zvezi s tem pripominjajo v Berlinu, da so dokazi, ki se jih je poslužil Roosevelt v svojem govoru, zelo slabi. Roosevelt na primer trdi, da stremi narodni socializem po svetovnem gospodstvu. Glede na to je treba poudariti, da je Nemčija s svoje strani storila vse, da bi ohranila mir. Nemčija hoče zase samo pravico do življenja. Vsemu svetu je znano, da je že po vojaških operacijah na Poljskem in potem spet po zmagi na zapadu ponudil Hitler Angliji časten mir. Hitler torej pri tem nikakor ni mogel imeti osvajalne namene. Če Roosevelt govori o nemškem stremljenju po gospodstvu nad Evropo, je to neresnično, kajti Nemčija hoče upostaviti v Evropi le nov pravičen red. Trditev, da stremi Nemčija po gospodstvu nad vsem svetom, da je ta-

ko bujna, da bi morala izzvati samo smeh, če ne bi lahko imela resnih posledic, in sicer predvsem za Zedinjene države. Višek je dosegel Roosevelt v svojem govoru s trditvijo, da Nemčija ograža Američane v njihovem čaščenju Boga. V tem primeru je treba Rooseveltu odgovoriti z besedami sv. pisma: »Kdor prime za meč, bo z mečem pokončan.«

Iz Pariza poročajo: Na shodu francoske ljudske stranke je imel te dni predsednik stranke Jacques Doriot svoj napovedani govor. Govornik je podal najprej pregled o petletnem delu svoje stranke in naglasil,

da je obnova Francije možna v prvi vrsti samo v tesnih stikih z Nemčijo.

Vojna, ki je še v teku, pomeni narodno in družabno revolucijo proti staremu svetu razbojništva in izseljevanja. Ako smo Francozi, je dejal Doriot, smo tudi Evropeci. Včeraj je Evropo vodila še Anglija na svoj znani način, danes pa je Nemčija tista sila, ki je zedinila Evropo proti Angliji. Francija mora to dejstvo sprejeti ali poginiti. Čustvovanje pri tem nima nikakega posla, ker narekuje korist Francije brezopogojen pristop k novemu redu.

Iz Berlina poročajo: Kako trpi

zaradi pomanjkanja sirovin angleška vojna industrija,

priča poročilo »Timesa«, ki javlja o angleški odredbi, da se morajo vse tračnice na železniških in cestnih progah, ki trenutno niso v rabi, dati na razpolago vojni industriji. Nemške podmornice so zadnje čase potopile mnogo angleških ladij za prevoz bencina. Zaradi tega je preskrba Anglije z bencinom postala izredno težavna. Že pred dnevi je bilo odrejeno, da bo odslej po en dan na teden v Angliji prepovedana raba bencina. Zdaj je vlada, kakor poroča »Daily Herald«, odredila nove najstrežje ukrepe za štednjo z bencinom.

Iz Washingtona poročajo: Ameriški zunanji minister Hull je izjavil v zvezi z govorom predsednika Roosevelta, da bo ostalo razmerje med Zedinjenimi državami in Japonsko nespremenjeno. Iz Tokia pa javljajo: Na posvetovanju z generali je izjavil japonski minister za vojsko Tojo, da stoji

Japonska pred zelo resnim položajem.

Pozval je 15 upokojenih generalov, naj v teh resnih časih posvetijo svoje delo domovini. Zunanji minister Macuoka je imel daljši razgovor z nemškim veleposlanikom Ottom. Govorila sta o mednarodnem položaju, ki je nastal po zadnem Rooseveltovem govoru. Pozneje je Macuoka sprejel tudi angleškega veleposlanika.

Na Hrvatskem morajo nositi Židje posebne znake

Zagrebski listi so pod debelimi naslovi »Vsi Židje morajo nositi znake« objavili obširne članke, ki poročajo o najnovejših protizidovskih ukrepih v Zagrebu in na Hrvatskem. Listi poročajo takole:

Na zagrebskih ulicah in trgih so se pojavili razglasi, ki z njimi ustaško policijsko ravnanje določa, da morajo odslej vsi Židje v Zagrebu nositi rumen trak, ki je na njem s črno barvo natisnjena židovska Davidova zvezda, pod njo pa velika črka Z. Ta znak morajo Židje pripeti na levo stran prsi in na levo ključnico. Podoben ukaz je bil v nekaterih pokrajinskih mestih izdan že prej.

Znak Davidove zvezde in črke Z pod njim, kakršnega morajo nositi zagrebski Židje na levi strani prsi in na levi ključnici, objavljamo v naravni velikosti. Ker sta oba znaka tiskana na primerno velikem rumenem traku, si lahko mislimo, kako vidno so zdaj označeni Židje v Zagrebu. S katerekoli strani pogledaš Žida, spoznaš takoj, koga imaš pred seboj.

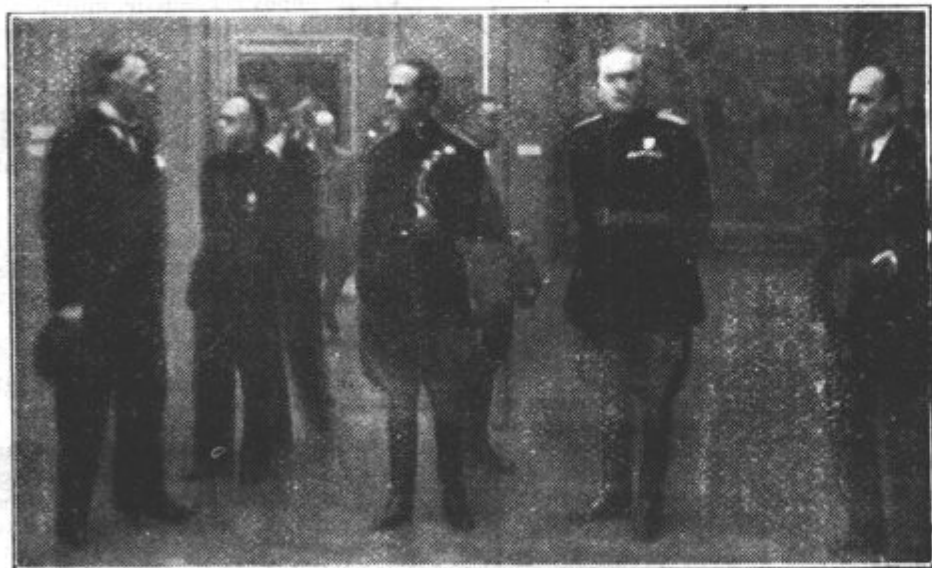
Zagrebsko ustaško policijsko ravnanje je v zvezi z novimi odredbami tudi strogo določilo, kdaj se morajo Židje in Židovke prijaviti evidenčnemu uradu, kjer dobe predpisane znake, ki jih morajo takoj

prilepi na levo stran prsi in na levo ključnico. Židje in Židovke, ki bi se temu poziv v določenem roku ne odzvali, bodo najstrože kaznovani.

Ista uredba tudi določa, da mora vsak Arijec, ki na cesti opazi Žida ali Židovko brez predpisanega znaka, tega takoj prijaviti židovskemu oddelku zagrebskega policijskega ravnateljstva, ker bo sicer kaznovan.

Seznam čistokrvnih Židov, ki živijo v Zagrebu, je zagrebsko ustaško policijsko ravnateljstvo te dni zaključilo. Skupno je bilo izdano 3500 evidenčnih legitimacij. V tem številu so všteti samo Židje in Židovke od 16. do 60. leta.

K obisku Ministra za narodno prosveto

Minister za narodno prosveto Ekszellenca Bottai sprejema pozdrave predsednika Narodne galerije g. dr. Frana Windischerja

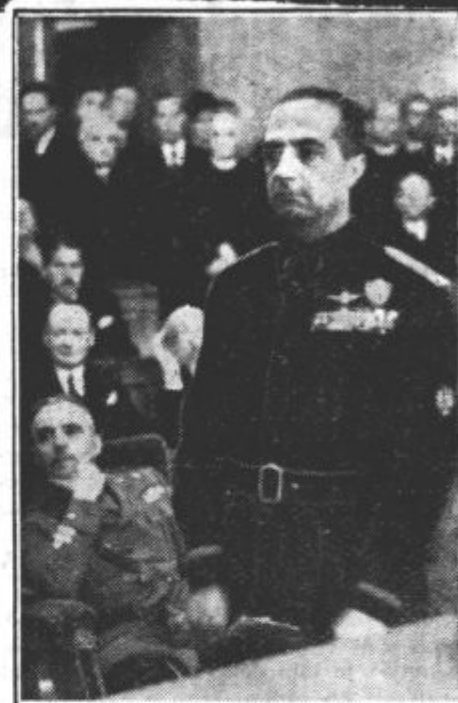
Smrt velezaslužnega Kranjčana

Ljubljana, maja

Dne 29. maja je v Ljubljani umrl bivši župan Kranja g. Ciril Pirca v 77. letu starosti. Vest o smrti tega plemenitega moža je pretresla vse številne njegove prijatelje in znance. Pokojnik se je rodil l. 1865. v Kranju. Izhajal je iz stare ugledne kranjske trgovske rodbine. Že njegov oče Matej je bil vnet rodoljub Gimnazijo je njegov sin Ciril študiral v Kranju in v Ljubljani, kjer je maturiral leta 1884. Na Dunaju je končal pravo. Zaradi očetove in bratove smrti pa je moral prevzeti domačijo. Posvetil se je domačemu gospodarstvu, še bolj pa delu za

narod. Številna društva so ga imenovala za častnega člana in kranjska občina za častnega meščana.

Javno delo pokojnega Cirila Pirca sega nazaj. Oral je ledino na marsikaterem področju. Posebno plodno je bilo njegovo delo na gospodarskem področju. Občinski odbornik je bil nad 45 let in od l. 1919 na čelu kranjske občine. V nekdanjem deželnem zboru je zastopal kranjsko-škofjeloški volilni okraj od l. 1901. do l. 1913. Neprecenljive zasluge si je pridobil v bojih za napravo vodovoda v Kranju in v okolici. Kakor nihče drugi pred njim je poznal potrebe mesta Kranja. Užival je polno zaupanje in spoštovanje ter je ob složnem nastopanju občinskega odbora uresničil svoje najvažnejše načrte. V zadnjem desetletju svojega občinskega delovanja je dosegel, da se je ustanovi-

Ekszellenca Minister za narodno prosveto Bottai govori v zbornični dvorani vseučilišča

la v Kranju tkaninska šola in da se je zgradilo kopališče. Povsod, kjer je šlo za blagor javnosti, je bil na delu. Vsi, tudi politični nasprotniki, so ga spoštovali zaradi njegove

Zachhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

»Leon, poslušaj me. Ulrik se je hotel oženiti z menoj. Bil je zelo nesrečen, ko sem ga odločno odklonila. Ker je bil dober človek, mi je bilo žal, da je toliko trpel... Takrat v Živalskem vrtu sem se poslovila od njega za zmerom. Zato sem mu pustila, da je klečal pred menoj in poljubljal moje roke. Kaj si res tako tesnosrčen, da ne razumeš takega nenavadnega slovesa?«

Leon je zaškrtnil z zobmi. »Videl sem, kako si ga povedla k sebi...«

»V svojo delavnico...«

»Večkrat sem vaju videl že prej in potem je sledil prizor v Živalskem vrtu... Tudi vsak drugi možki bi prišel do istega prepričanja...«

»Toda noben drugi možki ne bi svoji nevesti v naprej odrekel pravice obrambe,« je zelo tiho odgovorila Rona.

»Da, tega nisem prav storil,« je zastokal Leon.

Nekaj časa je vladal molk med njima.

Zdaj pa sta oba vzdignila glavi. Po stopnicah navzgor so se bližali težki možki kotaki. Bilo je zvečer ob pol devetih. Gotovo prihajajo možje, ki iščejo Leona.

Bergmann je obledel. Rona je hotela planiti k vratom, da bi jih zaklenila. Poslovne ure so že davno minile in nihče nima zdaj pravice, vdreti v pisarno. Tedaj pa so se vrata odprla, ne da bi bil kdo potrkal,

in vstopila sta komisar Butow in eden izmed policijskih uradnikov v civilu.

»V imenu zakona ste aretirani,« je rekel Butow s svojim resnim, globokim glasom.

Rona je stopila nazaj. Zdelo se je, kakor bi bila hotela možem postaviti zabraniti dostop do Leona.

»Vi se strašno motite,« njen glas je drgetal, toda njene oči so bile z vso odločnostjo uprte v komisarja. »Leon Bergmann ni umoril barona Ulrika Schmelinga. Če hočete potrpeti do jutri, vam bom povedala pravega morilca.«

Butow je presenečeno gledal v njen mrtvaško blede, razburjeni obraz. Spoznal jo je bil takoj.

»Samo, če mi zdajle čisto neoporečno morete dokazati, kdo je morilec, ne bom izvršil aretacije,« je rekel zelo odločno, vendar pa je njegov glas kazal željo, da bi Rona res imela sredstva za oprostitev Leona Bergmanna.

Rona Linckejeva je obupavala. »Jutri vam bom dokazala... Tako dolgo boste vendar lahko počakali, saj vendar ne smete nedolžnega oropati svobode.«

Tedaj se je obrnil Butow k Leonu Bergmannu.

»Gospod odvetnik Bergmann, najboljšje je za vas, da se nam ne protivate. Kakor vidite, bo vaš spremljevalec v civilu in spo-

daj čaka na vas avto. Preprečiti hočemo vsako pozornost. Upam, da ima gospodična Linckejeva prav in da boste samo en dan v preiskovalnem zaporu. Ali želite še kaj naročiti?«

Leon je odkimal. Brez besede je krenil mimo komisarja in Rone skozi vrata po stopnicah navzdol. Policist mu je sledil.

Rona mu je hotela še zaklicati dobro besedo, toda spričo žalostne usode Leona Bergmanna ji je bilo grlo tako stisnjeno, da ni mogla govoriti.

Z vročimi, suhimi očmi je gledala za njim. Zdelo se ji je, da je po stopnicah omahovala. Hotela je za njim, da bi ga podpirala, tedaj pa jo je krepka roka zadržala. Butow je zaklenil vrata. Hotel je Rono takoj zaslišati.

»Gospodična Veronika Linckejeva,« je rekel poudarjajoč vsako besedo, »kakor vidite, poznam vaše ime. Hotel sem tudi k vam. Ali mi boste po pravici odgovorili na vsako moje vprašanje.«

Rona je samo prikimala. Bilo ji je strašno pri srcu.

»Ali mi boste odkritosrčno povedali, v kakšnih odnosih ste bili z gospodom baronom Schmelingom in gospodom Bergmannom?«

Pri tem je privlekel iz žepa Ronino sliko, ki jo je bil našel v Braunschvadu. »Če tole pogledate, vam bo jasno, da je vsako tajeenje brez pomena.«

»Saj nočem ničesar tajiti.«

»Toliko boljše. To sliko je morilec zavr-

pravičnosti. Leta 1932. je bil izvoljen v bivi-
ši banovinski svet.

Ob smrti Cirila Pirca se vsa slovenska jav-
nost zaveda, da je izgubila moža, ki je vse
svoje življenje nesebično delal za javni bla-
gor. Slava njegovemu spominu! Ugledni Pir-
čevi rodbini naše najiskrenejše sožalje!

Gospodarstvo

Razvoj cen na ljubljanskem trgu

V soboto so mestne in okoliške zelenja-
darice z velikimi količinami založile trg. Be-
rivke, katere je pred tednom še primanjko-
valo, je bilo skoro preveč. Prav tako je bilo
mного radiča in špinacije, zato je tudi cena
primerno padla, posebno v poznejših dopol-
danskis urah. Zdaj prinašajo Trnovčanke na
trg že tudi solato v glavicah, tako imeno-
vno kraljico majnika, ki pa bo letos kraljevala
še le v juniju. Prodaja se po 14 din kg, najbrž
pa bo že ta teden cenejša. V soboto je bilo
mного povpraševanja po čebuli. Uvožena če-
bula stane 16 din kg. V soboto se je podra-
žila redkivica, ki se je prodajala šopek po 50
par. Čitali smo, da je pomanjkanje kislega
zelja, vendar na živilskem trgu v soboto zel-
ja ni primanjkovalo. Nasprotno, pripeljale
so ga poleg Trnovčank tudi okoličanke. Sicer
so zahtevale 5 din za kilogram, naposled pa
so ga le prodajale po 4 din. Težava je zdaj z
nabavo krompirja, ki ga na debelo sploh ni
bilo, vendar je verjetno, da bodo kmetje tudi
krompir spet redno dostavljali.

Jajc in perutnine je bilo malo naprodaj in
zahtevajo prodajalke precej visoke cene za
kokoš ali kunca, tako da je skoro zmerom
posredoval tržni organ. Prav težko je dobiti
kunjce samice, ki bi si jih mnogi radi naba-
vili za rejo. Cene so jim že neverjetno visoke.

Izostale so prodajalke malih mleviskih iz-
delkov, dalje prodajalci sira in sirovega ma-
sla. Pač pa so prodajali smetano in sirček.
Pred prazniki, ko je poraba mleka in mleč-
nih izdelkov večja, zmerom primanjkuje mle-
ka. V soboto je že zgodaj zmanjkalo mleka
na trgu in tudi v mlekarnah. Gospodinjje ni-
so zadovoljne z mlekarniškim mlekom. Do-
kler so dobivale mleko neposredno od kme-
tov po 3 din liter, so lahko posnele vsak dan
smetano z mleka, sedaj pa plačujejo mleko

po 3.50 din, a o smetani ni več govora. Ne-
katere prekupevalke z mlekom zahtevajo že
4 din za liter, kar pa ni dovoljeno.

Čedalje več je na razpolago uvožene zele-
njave, ki se je že precej pocenila. Tako se
dobi lepa glavna solata po 12 do 16 din kg.
Grah se je pocenil na 12 din in vlada veliko
zanimanje zanj. Kolerabica in novo zelje se
že dobita po 12 din, čebula, cvetača in česen
so pa po 16 din. Po nespremenjenih cenah
prodajajo peso, novi krompir in fižol v stroč-
ju, medtem ko so se beluši pocenili. Pretekli
teden so se dobile suhe češplje še po 18 din,
zdaj pa so prodajalke dvignile ceno na 20
dinarjev.

Vsakdo na kupuje le pri enem trgovcu

Iz »Trgovskega lista« povzemamo: »Ker
blago že dolgo ne išče več kupca, temveč
kupec blago, je potrebno, da se vsi ravna-
jo v korist pravilnega razdeljevanja življenjskih
potrebin na ta način, da kupujejo samo pri
svojih trgovcih in ne hodijo od trgovine do
trgovine. Nekateri kupujejo po vseh trgo-
vinah, kar je skupnosti zaradi kupičenja bla-
ga, v veliko škodo, drugi pa iz slabe navade,
ki je seveda tudi škodljiva. Trgovci, ki zavra-
ča neznane kupce v korist svojih stalnih od-
jemalcev, napravi skupnosti veliko uslugo in
nihče nima pravice, da bi se zaradi tega pri-
toževal. Kdor išče blago pri tujem trgovcu,
je sumljiv kupičenja blaga in verižništva«.

Ta poziv je »Trgovski list« napisal za Ljub-
ljano, a velja naj tudi za deželo. Prepričani
smo, da nobenega blaga ne bo tako hitro
zmanjkalo, če ne bodo nastopali kupci, ki ku-
pičijo svoje zaloge.

Drobne vesti

== Obeta se veliko povpraševanje po smre-
kovem čreslu. Zaradi onemogočenega uvoza
tujih strojil bo letos najbrž veliko povpraše-
vanje po smrekovem čreslu, za katero se bo-
do nedvomno dosegle zelo lepe cene. Zato
svetujemo vsem posestnikom in lesnim tr-
govcem, da obelijo vsako posekano smreko
in čreslo lepo posuše, kar bo gotovo v njihovo
in splošno gospodarsko korist.

== Poletni obratovalni čas v trgovinah.
Združenje trgovcev v Ljubljani sporoča, da
je s 1. junijem uveden poletni obratovalni
čas trgovinskih obratovalnic, in sicer od 9.
do 12. ure in od 16. do 18. ure. Združenje
prosi, da se trgovci strogo držijo predpisane

obratovalnega časa. Kupujoče občinstvo pa
prosi, da upošteva spremenjeni obratovalni
čas in da si pravočasno nakupi blago.

Orožje ni igrača za mladino

Po krajih, kjer se je umikala bivši jugo-
slovska vojska, je obležalo mnogo orož-
ja in municije, posebno ročnih granat. Mno-
go teh reči so pobrali in oddali, vendar pa
vsega niso niti mogli najti. Prav to pa je
nesreča za našo mladino. Opomini, naj star-
ši pazijo na svoje otroke, ne zaležejo mno-
go. Nesreče se dogajajo brez konca in kra-
ja. Od velikonočnih praznikov dalje se je
zgodilo v naših krajih že kakšnih 40 hu-
ših nesreč zaradi nevarnega igranja z
municijo. Med njimi je bilo že več kakor
deset smrtnih žrtev.

Opomini, naj se otroci varujejo granat
in druge municije, so skoro brezuspešni.
Skrivnostne sile v granatah mikajo mladi-
no, da se z njimi igra. Res bi bilo umestno,
da bi učitelji, duhovščina in župani nepre-
stano budno pazili na nevarne nove igrače,
ki se z njimi igra mladina, in naj bi vsi s
starši vred neprenehoma opozarjali mladi-
no, naj pusti pri miru te reči in pokliče
starejše ljudi, da poberejo granate in jih
uničijo z vso previdnostjo ali pa izroče vo-
jaškim oblastvom.

Kakšna strašna nesreča bi se zgodila, če
bi se kakšnemu učencu v šoli razpočila roč-
na granata! Koliko bi bilo smrtnih žrtev in
koliko otrok bi ostalo za zmerom poha-
bljeno. Zadnjič smo poročali, da je postal ž-
tev ročne granate učenec Jeriha Franc iz
Slap. Igral se je z njo in mu je padla na
tla. Sledil je strašen pok. Učinek je bil gro-
zen. Dečku je odtrgalo pol glave in razme-
sarilo trebuh. Bil je seveda takoj mrtev.
Kakor pravijo, je ponesrečeni deček roč-
no granato že prej kazal učencem v šoli.
Vsakdo si lahko predstavlja, kaj bi se bi-
lo zgodilo, če bi mu bila ta igračka padla
v šoli na tla.

Pazite torej z vso skrbnostjo na mladino,
zlasti na poredne dečke, ki kaj radi pred
starši skrivajo takšne reči sebi in drugim
v nesrečo.

POGOSTO POTREBUJE DENAR

Mož: »Poljubiš me samo tedaj, kadar ho-
češ denarja od mene!«

Zena: »Saj se to zgodi pogosto.«

gel. Očitno je to sliko imel baron Schme-
ling v listnici.«

»Morilec, da, toda ne Leon Bergmann,«
je odvrnila Rona in se pripravila na borbo
za ljubljene moža.

»Kako mislite?«

»Leon bi te slike nikdar ne zavrgel, če bi
jo bil našel.«

Komisar jo je začudeno pogledal. »Lahko
je, da imate prav, gospodična Linckejeva.
To se mi zdi verjetno. Proti gospodu Berg-
mannu imam kopico obteževalnih doka-
zov, vendar pa nam še mnogo reči ni ra-
zumljivo.«

Butow je vzel iz žepa tudi pismo, ki ga
je bil Bergmann pisal baronu Schmelingu,
ter ga pokazal Roni. »Ugotovljeno je, da je
tole pisal Bergmann, gospodična Linckeje-
va. Kaj boste rekli zdaj?«

Videl je, kako so se Ronine poteze na-
glo spremenile. V njene oči se je naselila
groza in ustnice so se ji začele tresti. »Kje
ste dobili to pismo?« Le s trudom je izrekla
te besede.

Komisarjev pogled je bil strog in trd. Bil
je prepričan, da Linckejeva ve za Leonov
čin. »Vidite, pismo je tu. Priznajte, da ve-
ste za Bergmannov zločin!«

»Leon je nedolžen.« Žalostno je izrekla
Rona te besede.

»Pa ste se kljub temu prestrašili zavoljo
tega pisma?«

Rona je nekaj trenutkov molčala, nato
pa je trdno rekla: »Pred kratkim je neki
človek ponudil to pismo Leonu za denar.
Leon je ponudbo sprejel in jutri bi tistemu

človeku moral izročiti denar. Dogovorila
sta se bila, kje se sestaneta. Jaz sem tudi
hotela iti jutri na dogovorjeni kraj, da bi
tistega človeka dala aretirati. Zdaj pa ima-
te vi pismo, gotovo ga je možak oddal ne-
kemu drugemu za denar in pobegnil. Ta
možak je — morilec.«

Komisar Butow jo je napeto poslušal, na-
to pa je nekaj trenutkov premišljal. »Mo-
žaka bomo še lahko prijeli,« je nato pri-
pomnil. »Gotovo še ne ve za aretacijo Berg-
manna in bo zanesljivo prišel po denar na
dogovorjeni kraj. Kje je tisti kraj?«

»Ob skupini levov v Živalskem vrtu. Ob
dveh.«

»Lepo. Pojdem tja in ga bom prijel.«

V Roninih očeh se je zasvetil žarek upa-
nja. »Najlepša vam hvala. Zdaj bo vse do-
bro.«

Komisar jo je začudeno pogledal. »Jaz
pa nisem prepričan, da se bo vse tako v re-
du izteklo. Zakaj pa prav za prav mislite,
da je morilec ta neznanec in ne Bergmann?«

»Hočem vam vse pojasniti, toda pri tem
vam moram podrobneje očitati ozadje,« je
odvrnila Rona. Najprej je govorila jeclja-
je, toda zavest, da vrši veliko nalogo, jo je
čedalje bolj dvigala. Pripovedovala je o
svoji preteklosti, o Leonu, o Ulriku in o
vsem, kar je bil doživel Leon Bergmann v
Braunsbadu in koliko je potem trpel. Raz-
ložno je opisala dogodek v kapeli. Kako
prav se ji je zdelo, da je danes obiskala
Bergmanna in od njega vse izvedela. Če bi
ji Leon ne bil vsega povedal, kako bi sicer
mogla braniti ga in poskrbeti za razjasni-

tev vseh teh čudnih naključij. Čutila je, da
je njeno pripovedovanje napravljalo globok
vtis na komisarja.

Ko je končala, je nastal dolgotrajen molk.
Komisar je napravil nekaj korakov po so-
bi, nato pa je stopil k Roni. Njegov pogled
je bil resen, toda iz njegovega glasu je zve-
nelo iskreno sočutje. »Gospodična Lincke-
jeva, verjamem vam. Tudi želim, da vam
je Bergmann povedal resnico, vendar kaže
zelo slabo zanj. Sodišče se drži indicijev in
vaša izpoved ne bo nič zalegla.«

»Toda če še danes aretirate morilca?«

»Vi mislite izsiljevalca? Tega seveda mo-
ramo prijati. Kakšne podatke, nanašajoče
se na umor, bomo morda izvlekli iz njega.
Morda bo njegova izpoved razbremenila
odvetnika. Toda sodišče ne more izsiljeval-
ca smatrati za morilca, ker ni nikakih do-
kazov za to. Niti sence indicijev ni proti
njemu. Vi smatrate to za zelo preprosto.
Rekli ste, da je Leon takrat zbežal iz kape-
le in da je potem nekdo drugi umoril baro-
na Schmelinga ter ga oropal. Toda, kako
je mogel še kdo drugi razen Bergmanna
vedeti, da je Ulrik prišel v kapelo? Dokaz,
dokaz nam dajte! Takšne dokaze, kakršne
imamo proti Bergmannu! Dokaz, kakor so
robec, revolver! Poiščite bodalo, s katerim
je bil umorjen baron, in dokažite, da ni
Leonova last. Druge pomoči ni!«

Komisar je vneto govoril. Ko je umolk-
nil, je pogledal na uro. »Čas je, da delo na-
daljujem. Tu moram izvršiti še hišno pre-
iskavo zaradi moža, odnosno bodala. Ogle-
dal si bom tudi omaro za obleko. Hkratu š

Eksc. Grazioli na obisku bolnišnice

Visoki Komisar v otroškem oddelku bolnišnice

H grenadirskemu prazniku v Ljubljani

Grenadirji, postrojeni na dvorišču med proslavo

listnico sem našel takrat tudi odtrgan gumb.« Prijazno je prikimal Roni. »Nočem vas dalje časa tu zadržati.«

Rona je oklevala.

»Ali še kaj želite?«

»Gospod komisar, veliko prošnjo imam do vas.«

»Kaj pa, gospodična Linckejeva?«

»Obvestite me, če boste kaj dobrega izvedeli. Recimo, če bo izsiljevalec priznal umor... Prepričana sem zadržati, da je morilec samo ta...«

»Gospodična Linckejeva, vse bom storil, da preprečim sodno zmoto. To vam obljubim. Jaz sam nisem čisto prepričan o Bergmannovi krivdi. Strelji v kapelici, ki so bili vsi previsoki, mi ne gredo v račun in zbujaajo v meni pomisleke. Tudi detektiv, ki je govoril z Bergmannom, mi je rekel, da je Bergmannovo obnašanje večkrat napravilo nanj vtisk nedolžnosti. O vaši sliki, kakor kaže, tudi ni vedel ničesar. Vsekakor sta aretacija izsiljevalca in njegova izpoved zdaj najvažnejši.«

Rona je stala že pri vratih. Velik občutek hvaležnega veselja je vstal v njej. Pomolila je komisarju roko, ki jo je krepko stisnil. »Torej vso srečo, gospodična Linckejeva, če se boste spomnili še česa važnega, pridite kar mirno k meni.«

S hitrimi, prožnimi koraki je stopala Rona po cesti proti domu. Močno upanje je bilo v njej. Sicer sedi zdaj Leon v samotni celici ves v skrbeh za svojo usodo, vendar se bo kmalu vse razjasnilo.

ŠESTNAJSTO POGLAVJE

Že drugič je videl Leon v svoji samotni celici prihajati jutro svetlobo. Počasi se je plazil čas. Kakor večnost je bilo, preden je spet udarilo četrt ure v zvoniku. Niti dveh dnevov še ni preživel za zapornimi zidovi, a vendar je že čutil na blaznost meječi srd proti usodi, ki ga je privedla v ta grozni prostor, srd proti času, ki je tako leno potekal. Če si je predstavljal, da sta bila ta dva dneva šele čisto prvi začetek, je bila strahota v njem še večja. Koliko takšnih dni bo moral še prebiti za zamreženim oknom! Ali sploh lahko omikan človek to prenese? Med človeškimi izvržki mora živeti enako oblečen in pri enaki hrani. Vse to mora prenašati, čeprav je nedolžen!

In če naposled pride do razprave in ga bodo porotniki spoznali za krivega, bo moral najti sredstvo, s katerim si bo končal življenje.

Pomislil je na Rono in si je zaželel, da bi mu skrivaj prinesla strupa. To bi bil zadni velik dokaz njene zvestobe. Na rešitev ni upal več. Včeraj je bil od Rone prejel nekaj vrst. Pisala mu je o svojih ukrepih, ki jih je storila za njegovo rešitev. Uboga Rona, ki še upa!

Kako malo more ona s svojim nešolanim pravnim presojanjem pretehtati njegov položaj!

Obe zaslišanki, ki ju je izvršil z njim preiskovalni sodnik Grosser, sta dokazali Leonu, da so o njegovi krivdi prepričani. Vse, kar je bil izpovedal v svojo obrambo, je bilo brez učinka na hladno nejevernost sod-

Kočevska ima še pragozdove

Kočevje, maja

Tujec, ki izstopi na prometni železniški postaji v Straži pri Novem mestu, se čudi velikanski množini vsakovrstnega lesa v vseh oblikah, ki tu nakopičeno čaka, da ga odpeljejo v druge kraje.

Največ tega lesa je iz kočevskih gozdov, ki so neizčrpen vir gozdnega bogastva. Že od nekdaj je bila tu razvita lesna industrija. Po kočevskih vaseh so ob vseh potočkih majhne žage in mline.

V prejšnjih časih so vozili Kočevjarji našagane deske na sejme, zdaj pa, ko je lesna industrija povsod že precej razvita, prodajajo deske naravnost lesnim trgovcem in drugim kupcem.

V kočevskih vaseh, ki so oddaljene od potočkov, pa izdelujejo razne lesene potrebščine, zlasti škafe, naramne brente, bane za vodo, grablje in drugo orodje, ki ga potem vozijo po svetu ter prodajajo in tudi zamenjujejo za živež, ki ga v nerodovitnem kočevskem svetu ne morejo dovolj pridelati.

V časih, ko les iz kočevskih krajev ni imel današnje vrednosti, je vladalo v teh razsežnih gozdovih vse drugo življenje. Medtem ko so danes v teh gozdovih postavljene le posamezne hiše s primernimi gospodarskimi poslopji, kjer bivajo gozdni pazniki in lovci, so bile pred desetletji še naselbine, kjer so stalno prebivali gozdni delavci kot drvarji in oglarji. Od naselbine do naselbine so držala gozdna pota, ki so svoja imena ohranila še do današnjih dni. Tudi vsaka naselbina je imela svoje ime. Se dandanes se poslužujejo gozdni delavci in vozniki, ki vozijo les iz teh krajev, starih imen.

Naseljenci po kočevskih gozdovih so le redko prihajali v dolino. Skromni živež so si pridelovali na dodeljenih jim zemljiščih. Preskrbljeni so bili tudi z vinom, ki ga je točil kdo izmed naseljencev. Dovažali so vino delno iz domačih vinogradov, največ pa iz Istre. Cesto, po kateri so vozili vino, so imenovali Vinsko pot, ki je svoje ime ohranila do današnjih dni.

Kočevje ima še prave pragozdove, kjer še ni pela sekira. Tak pragozd je mogočna Kopa (1076 m nadmorske višine) nad Koprivnikom, drugi pa je v podsteniškem okolišju, ki obsega približno 54 ha pravega pragozda.

Pogled na pragozd je lep ob vsakem letne mčasu, slikovit pa je zlasti pomladi.

nika Grosserja. Leon je upal, da se bo z aretacijo izsiljevalca vsaj nekoliko razsvetlila temna noč nejasnosti, toda doslej mu o tem še niso povedali ničesar. Pretkani slepar je pač našel spreten izgovor, čeprav morda res pozna morilca, ali pa ga še sploh nimajo.

Iz teh obupnih misli ga je zdrnil glas paznika, ki je bil tiho odprl vrata. »Pojdite takoj z menoj k preiskovalnemu sodniku.«

Leon Bergmann je molče vstal in šel po mračnem hodniku, po kamenitih stopnicah navzdol in čez golo dvorišče proti glavnemu sodnemu poslopju. Paznik je mencial za njim rožljajoč s ključi in lahno zibajoč si svo glavo.

Preiskovalni sodnik Grosser je premeril jetnika z zmagovalnim pogledom. Mož, ki je tako ponosno, skoro ravnodušno stal pred njim, kakor bi nihče ne imel pravice, vprašati ga kaj, se bo kmalu uklonil. Samo besedico mu bo rekel, pa ga bo minil narejeni mir, nato pa bo priznal, moral bo priznati!

»Poklical sem vas, gospod Bergmann, ker je potek umora zdaj tako rekoč dognan. Našli smo važno pričjo, ki je celo videla umor.«

Bergmannove oči so se pričakujoče odprle. Na njegov mračnoli obraz je šinil žarek veselja in iz njegovih prsi se je slišal vzdih olajšave. Preiskovalni sodnik Grosser je bil pričakoval, da se bo Bergmann prestrašil, zato je čisto presenečen gledal odvetnika. Hudirja, kako se zna pretvarjati, je pomislil sodnik. »Kaj, ali še zmerom ne priznate?« je srdito vzkliknil. (Dalje)

Gobe so odlično živilo

V zdajšnjih časih je važno, da poznamo čim več užitnih gob in si jih čim več nasušimo

V predzadnji številki smo navedli, katere gobe že začenjajo rasti zdaj pomladi. Gobe so prvovrstno živilo tako glede redilnosti kakor okusa. Rekli smo tudi že, da niso tako težko prebavljive, kakor nekateri hočejo prikazati. Celo laže prebavljive so kakor mast, s katero pripraviš gobe. Danes, ko mora vsakdo gledati na to, da si poveča zaloge živil, so zlasti gobe tisto živilo, s katerim se lahko izdatno založiš, saj rasejo prosto in mnogo jih je užitnih. Ne išči samo jurčkov, temveč tudi druge gobe, ki le malo zaostajajo po svojem okusu za jurčki. Jurčkov ne zraste toliko, da bi se lahko v večjem obsegu založil z njimi. Važne so gobe za prehrano predvsem zaradi tega, ker nadomeščajo meso, ki ga v teh časih nimamo preveč.

Med prvimi gobami začne pomladi rasti, kakor smo že pisali, majska kolobarnica (latinski: *Tricholoma gambosum*). Barve je rumenkastobelega ali usnjatorumene, ki včasih spominja tudi na rdečkasto. Klobuk je v mladosti okrogel, pozneje pa grbasto ploščat. Go-

Majniška kolobarnica

sti lističi so zelo tanki, krhki in belkasti. Kocena se ne držijo. Meso je belo. Goba diši po moki. Spozna se zlasti po klobuku, ki se zgrbanči v obliko podkve, ko se goba malo razrase. Poseben znak je tudi, da se lističi pri najmanjšem dotiku lomijo in da je beli kocen, ki je povsod enako debel, zelo trd.

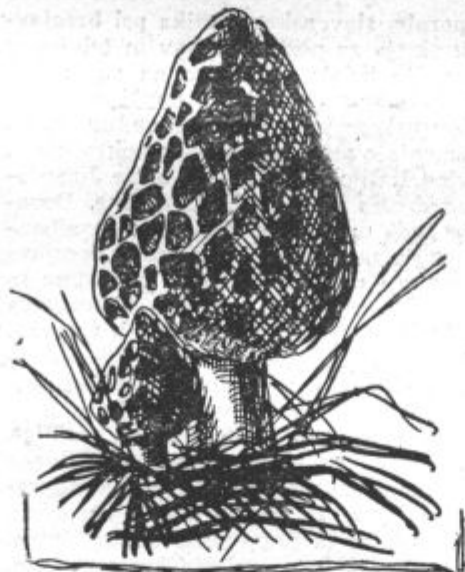
Majniška kolobarnica rase često v kolobarjih, od česar izvira njeno ime. Če prideš do takih kolobarjev, se ti gobarjenje še posebno izplača. Ne rase pa kolobarnica nikdar v gozdu, temveč ob gozdnih robovih, na pašnikih in travnikih.

Nekako v istem času začnejo rasti tudi smrčki, ki so vsi užitni, samo jih je treba

Užitni smrček (mavrah)

pred porabo dobro popariti in vodo proč zliti. S poparjenjem odstraniš iz njih tako imenovano helvelsko kislino, ki je strupena. Med smrčki se ceni zlasti užitni smrček ali mavrah (latinski: *Morchella esculenta*). Kakor majska kolobarnica rasejo tudi smrčki le pomladi. Klobuk smrčkov ni podoben klobukom drugih gob, temveč je jajčasto okrogel,

Koničasti smrček (mavrah)

jamičast in votel. Užitni smrček je rumenosive ali rjave barve. Koren je belkast in postane kmalu votel. Razen tega je brazdast. Zamenjati smrčkov ne moreš z drugimi gobami. Podoben jim je le smrdljivi mavrah, ki pa sicer ne spada v vrsto smrčkov. Smrdljivi mavrah ni strupen, a je neužiten zaradi svojega silnega smrada po mrhovini in zaradi sluzavosti.

Opisali smo tudi že jurčka, užitnega gobana ali globanjo (latinski: *Boletus edulis*). Opisa ne bomo niti na kratko ponovili, ker je to najbolj znana goba, ki se da tudi vsestransko najbolje porabiti. Spada v vrsto cevkastih gob, med katerimi je dolga vrsta užitnic. Tudi jurček rase pomladi, v večji množini pa le jeseni.

Predvsem je naš namen, ponovno opozoriti na dve zastopnici cevkastih gob, ki ju naši ljudje vse premalo cenijo. Ponekod ju smatrajo celo za strupeni. Ti gobi sta podobni si turek, konjič ali pob (latinski: *Boletus rufus*) in brezji goban, brezovka ali kapucinarka (latinski: *Boletus scaber*). Turek začenja rasti v juniju in raste pozno v jesen. Pomemben je predvsem zavoljo tega, ker ni redka goba in se gobarjem izdatno izplača nabiranje te prav okusne gobe. Turek ljubi svetle listnate

Narava se včasih igra. Pred leti so zrasti nekje na Slovenskem trije jurčki tako, da sta dva nosila svojega bratca na klobukih.

gozdove, jase, robove gozdov in robove gozdnih poti. Klobuk je pri mladih turkih lepo okrogel in se tišči kratkega debelega kocena. Kožica na klobuku je trdno zarobljena. Okrogolino klobuk čedalje bolj izgublja, čim starejša postaja goba. V starosti je klobuk čisto blazinast in zelo širok. Klobukova barva je rdečerjava in tudi oranžnordeča. Cevke pod klobukom so spočetka bele, pozneje rumenkaste. Spočetka debeli kocen postane dolg. Debelino obdrži pri tleh, a proti klobuku, je tanjši. Barve je kocen sicer bele, a je ves preprežen s temnimi luskami. Kar najbolj moti neizkušene gobarje, je dejstvo, da belo turkovo meso prerezano ali pretrgano postane najprej temnovijoličasto, nato pa modrikastočrno ali čisto črno. To naj vas prav nič ne moti. Kljub svoji črni barvi je turek skoro enako okusen kakor jurček. Naglasiti pa moramo predvsem, da je čisto napakno naziranje nekaterih gobarjev, da turki niso primerni za sušenje. To ni res. Priporočljivo pa ni sušiti kocene. Le klobuki naj se sušijo in kuhati se morajo posušeni turki malo dalje časa kakor druge gobe. Juha iz turkov ima še posebno odličen okus. Kar nasušimo si mnogo turkov in ne bo nam žal.

Turek (kozak, konjič ali pob)

Kakor smo že rekli, je turku zelo podoben brezji goban. Rasti začne prvi med cevastimi gobami in traja njegova rast enako kakor pri turku pozno v jesen. Uspeva približno na istih mestih kakor turek, toda predvsem pod brezami. Od tega izvira njegovo ime brezji goban ali brezovka. Klobuk je spočetka okrogel kakor pri turku, pozneje pa blazinast in čisto zelo velik. Barve je svetlorjave ali pa usnjatorumene. Cevke so sivobeje in napravljajo obok navzdol, kar brezovko zlasti loči od podobnega turka. Ta obok se vidi kakor

Brezji goban (brezov ded, brezovka ali kapucinarka)

nekaka oteklina cev. Za kocen velja isto ko pri turku: ko se razrase, je spodaj debel, a proti klobuku tanjši in preprežen je ves spočetka z rjavimi, pozneje s temnimi luskami. Meso je belo, a prerezano ali pretrgano po črni. Kakšno leto je brezovk posebno mnogo. Zato je za gobarje važno, da poznajo te gobe, ki so po vrhu še lahko prebavljive. Sušiš od njih enako le klobuke. Če pripraviš za jed sveže, so kocen dobri, kar velja tudi za turke. Medtem ko turki za vlaganje niso priporočljivi, so brezovke dobre tudi vložene v kis.

Vse tu navedene gobe se lahko sušijo. Zapišite si pa, da so od turkov in brezovk primerni za sušenje le klobuki, da moraš smrčke pred pripravo za jed popariti, da odstraniš iz njih strupeno helvelsko kislino, in to vodo potem proč zlit, in da so turki manj primerni za vlaganje.

Navedene gobe rasejo zdaj, odnosno bodo nekatere začele zdaj rasti. O drugih užitnih gobah bomo še govorili. Gobarji se torej lahko že posvetijo gobarjenju. Da bodo imeli več veselja, naj si jih sušijo, mlade vlagajo v kozarce, si pripravljajo gobji prašek in napravljajo gobji izvleček (sirup).

Sušenje gob je prav preprosto. Najprej nabrane gobe temeljito očisti, nato pa razreži na nepredebele in tudi ne pretanke liste. Liste naloži tako, da se ne bodo dotikali, na lesene mreže in daj sušiti zunaj na tak prostor, da ne sije solnce naravnost vanje. Če nimaš lesene mreže (rešet ali podobnega), jih naložiš na deske. V peči jih sušiš le, če ti vreme nagaja.

Prav enako preprosta je priprava gobjega praška (moke). Do trdega posušene gobe zmelji v kavnem mlinčku v prah in prah ohrani v kozarčkih, čez katere zavežeš pergamentni papir. Seveda pa moraš kavni mlinček pred mletjem gob tako očistiti, da ne bo dišal po kavi, ker se gobe tega duha navzamejo. Goba mora dišati le po gobi, da je okusna. Za gobjo moko ali prah porabiš lahko sploh vse užitne gobe, tudi take, ki niso primerne za sušenje, na primer lisičke. Gobji prah naj bo sploh iz več vrst gob, ker je mešan okusnejši. Rabi se gobji prah kot dodatek k vsem juham in omakam.

Opozarjamo pa, da je treba shranjeni prah in suhe gobe večkrat pregledati in znova presušiti. Kadar vidiš, da so suhe gobe nekako preveč vlažne, jih nemudno presuši. Sicer pa imej gobe zmerom na suhem, najbolje v kozarcih, čez katere povežeš pergamentni papir. Isto velja za prah. V prihodnih številkah bomo še objavili nekaj načinov priprave gobjega izvlečka in vlaganje gob.

Gobe, ki jih nabiraš, moraš res dobro poznati, je prvo pravilo vsakega gobarja, da si ne boš nabral strupenih gob. Drugo pravilo pa je, da so prestare gobe tudi škodljive in včasih kot strupeno učinkujejo. Zato jih ne nabiraj. Tretje pravilo pa bodi, da si vsak

neizkušen gobar nekajkrat vzame v gozd izkušenega in si tako razširi poznavanje užitnih gob, katerih je dolga vrsta in katerih vsako leto toliko zgnije brez koristi. Letos je tak čas, da nobenih užitnih gob ne smemo puščati v gozdovih.

Novice

* **Velikodušen dar.** Knez Francesco Boncompagni Ludovisi, predsednik Italijanskega zavoda za zemljiška posojila, je ob priliki 50 letnice zavoda izročil Duceju znesek 500.000 lir kot darilo v javne namene. Duce je odredil, naj Stranka porabi vsoto za podpore potrebnim.

* **Ducejeva nagrada žanjcem in žanjicam.** Duce je izročil Fašistični zvezi kmetijskih delavcev vsoto 200.000 lir, ki naj se v enakih zneskih porazdeli med delavce, zaposlene pri žetvi.

* **Ekscelenca Visoki Komisar Grazioli** je obiskal uredništvo tržaškega »Piccola«. Pred dnevi sta Podtajnik Stranke Mezzasone in Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino Ekscelenca Grazioli obiskala uredništvo tržaškega »Piccola«. Odlična gosta je pozdravil direktor Rino Alessi z ravnateljem uprave Umberto Pasinijem in člani uredniškega zbora. Ekscelenca Grazioli se je iskreno zahvalil za tovariško sodelovanje, ki mu ga je izkazoval »Piccolo« v času njegovega bivanja v Trstu, direktor Alessi pa se je zahvalil za visoki obisk.

* **Naš rojak letalec odlikovan.** S srebrno kolajno je bil odlikovan naš rojak poročnik Viktor Barič. Doma je iz Trsta. Odlikovan je bil v priznanje zaslug v bojih na Sredozemlju.

* **Uporaba slovenskega jezika pri brzojavkah.** Direkcija za pošte, brzojav in telefon v Ljubljani je izdala okrožnico na vse pošte, iz katere je razvidno, da je dovoljena uporaba slovenskega jezika za zasebne brzojavke, ki se izmenjajo med Ljubljansko pokrajino in kraljevino Italijo in ozemljem bivše Jugoslavije, zasedenim od italijanske vojske. Dovoljena je tudi uporaba slovenskega in albanskega jezika za državne in zasebne brzojavke, izmenjane med Ljubljansko pokrajino in Hrvaško. Dovoljena je uporaba albanskega in črnogorskega jezika za zasebne brzojavke, izmenjane med Ljubljansko pokrajino, Albanijo, Črno goro in ozemljem bivše Jugoslavije, zasedenim od italijanske vojske.

* **Posebne nagrade pridelovalcem turščice.** Da se zagotovi čim boljša prehrana civilnega prebivalstva, razpisuje Italija denarne nagrade kmetovalcem, ki vzorno obdelujejo svoja polja in poskrbe za pravočasno oddajo žetve. Posebna nagrada se podeljuje kmetovalcem, ki že v juniju oddajo potrebne količine zgodnje turščice. Letošnje deževno vreme je zorenje na polju precej zavleklo in s tem v zvezi je Duce zdaj razpisal še posebno premijo v znesku 20 lir za vsak metrski stot, ki ga bodo kmetje od svoje količine turščice stavili javni rabi na razpolago.

* **Na Krfu je začel izhajati italijanski dnevnik.** Pretekli teden je na Krfu izšla prva številka novega dnevnika, fašističnega glasila »Jonio«. Prva številka lista je bila posvečena italijanskim borcem na vseh bojiščih.

* **Dopusti kmetovalcem in kmečkim delavcem za opravilo poljskih del.** Na posredovanje Fašistične zveze kmetovalcev je Ministrstvo za vojsko dovolilo kmetovalcem in kmečkim delavcem, ki služijo v vojski, izredne dopuste, da v poletnem času lahko opravijo na polju, kar je treba. Dopusti se bodo dovoljevali za 20 dni, med katere pa ni vštet čas odpotovanja in povratka. Doba, v kateri se bodo mogli kmetje in kmečki delavci poslužiti te ugodnosti, bo trajala od 1. junija do 10. avgusta.

* **Lastniki koles naj se zglase!** Na ljubljansko policijsko upravo je bilo v zadnjem času pripeljanih več najdenih koles. Kolesa so po večini brez evidenčnih števil, imajo pa tvorniške številke. Razen najdenih je na policijski še nekaj zaplenjenih koles. Lastniki se pozivajo, da se zglase na kriminalnem oddelku na policijski upravi.

* **Usoda vojnih ujetnikov bo kmalu znana.** Rdeči križ v Beogradu bo v kratkem razposlal liste vojnih ujetnikov, ki jih je doslej dobil. Obenem obvešča svoje, da se jim bodo ujetniki kmalu javili s posebnimi dopisnicami, na katerih jim bodo sporočili tudi svoje naslove.

* **Avtomobilske tablice se morajo zamenjati.** Po odredbi Visokega komisariata Ljubljanske pokrajine se morajo zamenjati zdajšnje tablice za take, kakršne so v rabi v drugih italijanskih pokrajinah. Od 15. junija dalje ne bodo smela več voziti motorna vozila, četudi bi bila opremljena s posebnimi dovolilnicami, če ne bodo imela novih tablic. Nove tablice se dobe pri II. oddelku Visokega Komisariata. Dozdajšnje tablice se morajo vrniti.

* **Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč** sporoča vsem, ki so pribežali na ozemlje Ljubljanske pokrajine, da se morajo zaradi brezposelnostne opredelitve in zaposlitve do vštete 5. junija prijaviti borzi dela v Ljubljani, Delavski dom. Nadalje prosi ista sekcija Rdečega križa vsa podjetja in zasebnike, ki bi potrebovali kakršnokoli delovno moč, da to nemudno sporoče borzi dela v Ljubljani, Delavski dom.

* **Meščanska šola v Novem mestu** bodo popravili. Porušeno in pogorelo poslopje meščanske šole v Novem mestu si je pred dnevi ogledala komisija iz Ljubljane. Od nekdanjega modernega šolskega poslopja so ostale le ruševine. Oblastva so odredila potrebno, da bo izvršena prezidava in dozidava. Zaradi pomanjkanja šolskih prostorov vladajo v novomeškem šolskem življenju težavne razmere. Meščanska šola je dobila streho v gimnazijskem poslopju, ki pa delno služi za nešolske namene. Ljudska šola je bila tudi nastanjena v zdaj porušnem poslopju, pa je morala iz mesta v Smihel, kamor zdaj otroci hodijo v šolo.

* **Opis kočevskega ozemlja.** Italijanski časopis »Il Gazzettino« je v svoji tržaško-goriški izdaji uvedel posebno rubriko pod naslovom »V 9. italijanski provinci«, v kateri stalno prinaša slike naših krajev s kratkimi poučnimi članki. Tako je objavil tudi sliko Kočevja z župno cerkvijo in zaisal med drugim: V vzhodni Sloveniji stoji med romantičnimi dolinami in temnimi gozdovi Kočevje, prijazno, pa tudi važno mestece, kar se tiče industrije, saj premore znan premogovnik, številne žage in tkaninske tvornice. Je to značilen nemški jezikovni otok, ki pa se je s časom poslovenil. Ime Kočevje se je prvič pojavilo leta 1369. Grad in obzidje segata do leta 1365. Naselbino je v mesto povzdignil Friderik II. Leta 1515. je na Kočevskem nastal upor kmetov proti fevdalnemu samosilništvu grofa Jurija Thurna. V novejši dobi se je uveljavila lesna industrija in sloveči so izdelki kočevske domače obrti. Kočevje je z vedrim veseljem sprejelo priključitev k velikemu italijanskemu narodu in njega prebivalstvo je nasproti italijanskim vojakom zelo gostoljubno.

* **Smrt v visoki starosti.** V Ljubljani je v visoki starosti 92 let mirno v Gospodu zaspala vdova po tajniku Ljudske posojilnice gospa Ivana Grilčeva, po rodu Bonačeva. Blag ji spomin!

* **Ljubljanski gospodarji naj prijavijo svoje še neprijavljene vodnjake.** Že pred meseci je mestna občina naredila seznam vseh vodnjakov, ki so na ozemlju mestne občine ljubljanske. Napravila je načrt v zaščitne namene. V okolici Ljubljane je gotovo še precej dobrih vodnjakov, ki jih lastniki doslej še niso prijavili. Nekateri posestniki so pred kratkim že uredili svoje vodnjake po navodilih mestnih strokovnjakov, nekaj vodnjakov pa namerava urediti mestna občina na svoje stroške. Verjetno je še vedno kak dober vodnjak neprijavljen, ker ve zanj morda le njegov lastnik ali pa starejši sosedje. Zaradi tega vabi mestni vodovodni odsek vse hišne posestnike v središču mesta in za Bežigradom, da osebno prijavijo vodnjake, ki jih imajo na svojih posestvih, vsaj do 11. junija med 11. in 12. v uradnih prostorih mestnega vodovoda v dvoriščnem traktu Mahrove hiše na Krekovem trgu. Svoje vodnjake naj prijavijo posestniki in sploh ljudje, ki zanje vedo, na ozemlju, ki je omejeno z železniško progo Zidani most — Ljubljana — Rakek s Tobac-

po ulico in z Groharjevo cesto, Gradašćico, Ljubljano, Grubarjevem prekopom in dolenjsko železnico, prav tako pa tudi ves bežigranski okraj. Prav tako so velike važnosti kakršnikoli podatki o kateremkoli že zasutem vodnjaku ali pa o vodnjaku, katerega je že lastnik sam uredil. Posestniki, ki nameravajo vodnjake sami urediti, bodo dobili potrebne nasvete in navodila na zgoraj omenjenem uradu.

* **Usoda trgovinskega brodovja bivše kraljevine Jugoslavije.** O usodi, ki je ob polomu zadela bivše jugoslovansko trgovinsko brodovje, še zmerom manjkajo natančni podatki. To brodovje je obsegalo 360.000 ton, toda še pred začetkom vojne na Balkanu so nekatere družbe svoje parnike prodale Švici, nekatere ladje so prešle v angleško last, nekatere pa so bile potopljene. Ob času poloma je bilo za okrog 120.000 ton jugoslovanskega brodovja v ameriških pristaniščih. Bivši jugoslovanski poslanik v Washingtonu je te ladje na protizakonit način stavil angleški vladi na razpolago.

* **Vojni ujetniki v Srbiji.** Poveljstvo nemških oboroženih sil v Srbiji je izdalo novo uredbo o vojnih ujetnikih. Po njej se smatrajo za vojne ujetnike vsi moški Srbi in Slovenci, ki so na sedenem srbskem področju, in ki so dobili pred vojno ali med njo vojaške pozive, ali so vršili dolžnost v svojstvu vojakov, in sicer tudi tedaj, če so jih nemške vojaške edinice pustile na svobodo in jim izdale zadevna potrdila. Vsi ti se morajo najkasneje v roku 10 dni prijaviti občinam svojih bivališč ter morajo s seboj prinesiti orožje, vojaško opremo, obleko in podobno. Občine morajo napraviti spiske ujetnikov, ki bivajo na njihovih področjih. Od okrožnih poveljstev bodo dobili ujetniki posebne objave, v katerih bodo tudi navodila za zadržanje in kretanje.

* **Preurejen vrt v ljubljanski Zvezdi.** Zaradi preureditve Zvezde je izginil tudi nekdanji kavarniški vrt pred kavarno »Zvezdo«, zdaj pa so se potrudili in uredili tam spet nov vrt. Že prej so tam razkopali zemljo okoli paviljona in jo posejali z zlahno travo. Ki je zdaj že lepo zelena. Ob levem robu paviljona so zemljo utrdili in jo posuli z drobnim belim peskom, nato pa prostor ogradili z lično belo leseno ograjo. V to ograjo so pred dnevi že postavili več kavarniških mizic.

* **Madžari so izpustili tudi Slovence.** Po vesteh hrvatske državne agencije »Velebita« so madžarska vojaška oblastva izpustila veliko število ujetnikov madžarske, nemške, hrvatske, slovenske in bolgarske narodnosti, ki so pripadali bivši jugoslovanski vojski. Vsi izpuščeni bivši ujetniki so madžarsko državno področje že zapustili.

* **Bivši ameriški poslanik v Beogradu na potu v Ameriko.** Iz Beograda je potoval bivši ameriški poslanik pri bivši jugoslovanski vladi Lane v Barcelono in z letalom nadaljeval pot v Lisbono, kjer se bo vkrcal na parnik za Ameriko. Španski dnevniki so ob tej priliki pisali, da se zdaj Rooseveltov poslanec vrača ponižen in osmešen domov, ker je obljubljal veliko ameriško pomoč bivši Jugoslaviji, ki pa ni nikdar prišla.

* **Mesec dni živ pod razvalinami.** V Beogradu so delavci še zmerom zaposleni z razkopavanjem razvalin. Pri tem delu često nalete na strahotne slike. Pred dnevi so našli v kleti neke porušene hiše 7 letnega dečka, ki je ostal v tej strašni ječi živ. Več kakor mesec dni se je deček preživljal s kislim zeljem in sirovim krompirjem, ki je bil v kleti. Zaradi pomanjkanja tople in izdatne hrane je deček onemogel in so ga rešili iz strašne ječe že nezvestnega.

* **Orjaški demant režejo na manjše kose.** L. 1939. so našli v Braziliji orjaški demant. Imenovali so ga po brazilskem državnem predsedniku Getuliju Vargasu. Cenili so ga na pol milijona dolarjev. Kupila ga je neka tvrdka, ki se peča z razpečevanjem dragocenih kamnov. Zaradi neugodnega položaja na trgu z dragocenimi kamni je seveda izključeno, da bi ta demant prodali v celem kosu. Zato so ga sklenili razdeliti na manjše kose. Prvotna vrednost se bo s tem seveda znatno zmanjšala, a edino na ta način bo mogoče dobiti kupce.

* **Smrt pri reševanju.** V Vitovljah pri Šempasu na Goriškem se je pripetila huda nesreča. 34letni posestnikov sin Franc Gruden je med delom padel v greznico. Na njegov krik sta mu prihitela oče in starejši brat Oskar na pomoč. A ko sta ga skušala izvleči, sta omamljena od strupenega izpuhtevanja izgubila ravnotežje in sama padla v jamo. Grozila je nevarnost, da se bodo vsi trije zadušili v gnojnici. Čez nekaj časa pa so na kraj nesreče prišli nekateri sosedje, ki jim je uspelo, da so Franca Grudna še živega privlekli na plan, njegov oče in brat pa sta postala žrtvi. Franca Grudna so v obupnem stanju prepeljali v bolnišnico.

* **Huda nesreča se je pripetila posestnikovi hčerki Tereziji Simoničevi v Draščah.** Ko je peljala iz gozda domov voz listja za steljo, se je voz prevrnil nanjo, pri čemer je dobila notranje poškodbe. Morali so jo takoj odpeljati v novomeško bolnišnico. To je v zadnjem času za Simoničevo družino že drug hud udarec, kajti tudi sin Jože se še ni vrnil od vojakov.

Iz Spodnje Štajerske

Na Spodnjem Štajerskem so ukinjeni nastopni prazniki: sv. Trije kralji, vnebohod, sv. Peter in Pavel, Marijino vnebovzetje, vsi svetniki in brezmadežno spočetje. V smislu te naredbe letošnjega vnebohoda že niso več praznovali.

Dekan Gomilšek opravlja zdaj sam službo božjo po Slovenskih goricah. Na dan ima kar po dve maši, tako da imajo vasi tedensko po eno sv. mašo.

Novo cigarete so prišle v promet v Mariboru in na vsem spodnještajerskem področju. Cigarete Drama so po 60 par, cigarete Sport po 75 par za kos, cigarete Korso pa po 10 Din za 12 kosov. Cigaretni tobak prodajajo zavojček po 12 Din, cigare po 5 in 6, braziljke po 3 Din kos, tobak za pipo pa po 5 in 6 Din zavojček.

Iz Hrvatske

Maršal Kvaternik je obiskal Ekscelenco generala Ambrosia. Pred nekaj dnevi je prispel v Karlovec hrvatski minister za vojsko maršal Kvaternik in obiskal Poveljnika druge Italijanske armade generala Ambrosia. Po pregledu italijanskih čet sta imela visoka vojaška dostojanstvenika dolg razgovor, ki se je tikal predvsem razmejitve in predaje ozemlja, zasedena od italijanske vojske, Hrvat-ski.

Povišanje po smrti. Poglavnik dr. Pavelić je brata maršala Slavka Kvaternika polkovnika Petra Kvaternika zaradi junaškega zadržanja v borbi za neodvisnost hrvatske države, v kateri je izpolnil svojo dolžnost in padel, po smrti povišal v generala.

Hrvatski načrti za preselitev Hrvatov iz Madžarske. Kakor poročajo iz Budimpešte, je državni tajnik in hrvatskem zunanjem ministrstvu Lorković izjavil madžarskim novinarjem, da razmišlja hrvatska vlada o tem, da bi preselila na ozemlje Hrvatske one Hrvate, ki žive zdaj v mejah Madžarske. Lorković ugotavlja, da živi zdaj v Madžarski po zasedbi Vojvodine preko 200.000 Hrvatov. Preselitev teh Hrvatov ne bo povzročala večjih težav, ker bo dobila Hrvatska več stotisoč orolov zemlje z izselitvijo srbskih naseljenčev, zlasti v okolici Varaždina in Zagreba.

Kmet imenovan za velikega župana. Te dni je hrvatski poglavnik dr. Pavelić imenoval štiri velike župane. Za velikega župana velike župe Zagorja je bil imenovan kmet Stjepan Urošić iz Repušnice pri Kutini. Velika župa Zagorje, ki obsega kraje Ludbreg, Varaždin, Ivanec, Novi Marof, Zlatar, Pregrado, Klanjec, Krapino, Prelog in Čakovec, ima svoj sedež v Varaždinu. Za velikega župana velike župe Vuke je bil imenovan Nemec dr. Jakob Elicker iz Buljkesa. Velika župa Vuka obsega okraje Vukovar, Vinkovce, Šid, Ilok, Mitrovico, Irig, Rumo, Staro Pazovo, Zemun in Sremske Karlovce. Njen sedež je v Vukovaru. Za velikega župana velike župe Prigorja s sedežem v Zagrebu je bil imenovan dr. Marko Lamešić iz Rume. Pripadajo pa ji

okraji Zagreb, Sv. Ivan-Zelina, Dugo selo, Samobor, Stubica, Velika Gorica in Kutina. Za velikega župana velike župe Gore, ki ima svoj sedež v Petrinji, obsega pa okraje Petrinjo, Glino, Kostajnico, Vrginmost, Dvor, Novi in Sisak, je bil imenovan dr. Mirko Jerec iz Gline. Zlasti svečano je bilo izvršeno imenovanje dr. Elickerja za velikega župana. Poleg najvišjih predstavnikov nemškega življa so mu namreč prisostvovali vsi člani hrvatske vlade in poglavnik dr. Pavelić sam.

Hrvatski izseljenci so prišli z Dunaja v domovino. Te dni so se čez Čakovec in Varaždin vrnili hrvatski izseljenci z Dunaja. Okoli 600 sta jih pri Dravi sprejela načelnik ustaškega štaba dr. Frković in častna četa ustašev. Z velikimi hrvatskimi zastavami je spreved krenil v Varaždin, kjer so izseljence pogostili. Iz Varaždina so se z vlakom odpeljali v Zagreb.

Odstranjen spomenik. V Dubrovniku so odstranili na Trgu sv. Vlaha, dubrovniškega patrona, spomenik, postavljen kralju Petru I. Odstranjene so bile tudi plošče, ki so bile postavljene v spomin na prihod srbske vojske v Dubrovnik.

Poostretev protizidovskih ukrepov. Zagrebški »Novi list« poroča, da bo nepokorščina Židov nasproti odredbam ustaške policije izzvala še strožje ukrepe proti njim. Židom je prepovedano zadrževati se v severnem delu mesta, dalje na vseh javnih sprehajališčih in po parkih in pa v središču mesta. Opaža se, piše »Novi list«, da se Židje najrajši zadržujejo prav v glavnih prometnih ulicah, kakor da žele pokazati, koliko jih je v Zagrebu. Vrh tega si Židje dovoljujejo zbijati šale iz znaka, ki ga morajo nositi (Davidova zvezda in veliki Ž, ki pomeni Židov). Na koncu navaja list, da bo zadržanje Židov najbrž izzvalo naredbo, da jih bodo vse skupaj strpali v strogo omejen del mesta.

Smrtna obsodba zaradi napada na ustaše. Iz Zagreba poročajo: Posebno sodišče v Zagrebu je v okviru svoje prve sodne razprave izreklo prvo smrtno obsodbo. Na smrt je bil obsojen neki Srb, ki je 26. aprila streljal na patrolo ustašev. Smrtna obsodba je bila že izvršena.

Popotnikova torba

Mladina beži z doma

Ljubljana, junija.

Maj je mesec, ko se v človeku vse preraja in ko začenja mladina hrepeneti po raznih čudovitih doživetjih in beži z doma. Ljubljana ima v zadnem času prav mnogo mladih ubežnikov, ki so brez vsakih sredstev krenili na daljno pot. Baje je mnogo mladih fantov brez vsega odrinilo iz domačih krajev tja proti jugu, da vidijo bojišča, kjer so bili aprila veliki boji. Takí dečki seveda ne pridejo daleč v svet.

Eden izmed teh ubežnikov je dijak Jožko, sin uglednega železniškega uradnika. Je krepak mladenič. Oprtal je nahrbtnik in odri-nil z doma. Pogrešajo ga od 16. maja. Vzrok hrepenenja po novih doživetjih, a tudi s šolo ni bilo vse v redu.

Ključavničarski vajenec Mihec šteje 19 let. Oblekel se je v sivo zelen suknič in nekoliko svetlejšo pumparico. Dal je na glavo športno čepico in jo 19. maja mahnil z doma. Kaj ga je gnalo v širni svet, nihče ne ve.

Mizarski vajenec Boris šteje 12 let. Je sredne postave, okroglega obraza, dolgih, nazaj počesanih kostanjevih las, oblečen v ponošeno sivo obleko, na glavi nosi modro kapico, obut je v sandale. Neznano kam je 24. maja zjutraj pobegnil z doma.

Kovinarski vajenec Ferdo šteje tudi 12 let. Je sredne postave, oblečen v temnorjavo obleko, kostanjevih las, razoglav. Vzel je doma nahrbtnik, v katerega je naložil nekaj živil in dva para čevljev. S kolesom je krenil iz Ljubljane v neznano smer.

To so mladi ubežniki, ki se navadno kmalu vrnejo k svojim staršem, posebno ko jim zmanjka hrane.

Hitro nekaj italijanščine

Druga vaja

Preden se lotite druge vaje, ponovite še prvo vajo. Zadnjič smo opisali izgovarjavo črk c, g, h in q, danes pa bomo opisali še drugih črk, ki se drugače izgovarjajo kakor v slovenščini.

Izgovarjava črke s

S črko s oznamenjuje italijanščina dva glasa, in sicer je eden glas kakor slovenski s, drugi pa kakor slovenski z. S se zmerom bere kakor slovenski s v začetku besede, če sledijo samoglasniki. Če sledijo soglasniki, se tudi glasi kot slovenski s pred vsemi razen pred zvenečimi soglasniki b, d, g, l, m, n, r in v. Pred navedenimi zvenečimi soglasniki pa se s bere v italijanščini zmerom kakor z. Enako se s bere sredi besede kakor s, če sledijo nezveneči soglasniki, če pa sledijo omenjeni zveneči soglasniki, se izgovarja istotako kakor v začetku besede. Kakor slovenski z se bere črka s med dvema samoglasnikoma. Podvojeni s, to je ss, se zmerom bere kakor s, toda nekako dvojno. To se pravi, da se glas v tem primeru nekoliko zavleče. Opozoriti pa moramo, da se s nikdar ne izgovori kot š, kakor to delajo v svojem narečju Tržačani. Pač pa služi s pri sestavi črk za glas š. S in c se namreč pred e in i izgovarjata kot š, pred drugimi samoglasniki (a, o in u) pa navadno kot sk. Če pa naj se tudi pred e in i izgovori kot sk, postaviš za se črko h. Nasprotno pa se tudi se lahko izgovori pred a, o in u kot š, če postaviš za se črko i.

Primeri za izgovarjavo črke s v začetku besede: pred samoglasniki: sole (izgovori sole — solnce), sete (izgovori sete — zeja), sasso (izgovori sasso — kamen); pred nezvenečimi soglasniki: stato (izgovori stato — država), scala (izgovori skala — stopnice), sfera (izgovori sfera — del prostora), spalla (izgovori spalla — rama); pred zvenečimi soglasniki b, d, g, l, m, n, r in v: sbaglio (izgovori zbaljo — pogrešek, pomota), sdegno (izgovori zdenjo — zaničevanje, jeza), sguardo (izgovori zguardo — pogled, ozir), sloveno (izgovori zloveno — slovenski), smorto (izgovori zmorto — mrtvaško bled), snaturare (izgovori znaturare — spačiti), sradicare (izgovori zradikare — izkoreniniti, iztrebiti), sventura (izgovori zventura — nesreča).

Primeri za izgovarjavo s sredi besede: med dvema samoglasnikoma: rosa (izgovori roza — roža), kasa (izgovori kaza — hiša), cosa (izgovori koza — reč); pred nezvenečimi soglasniki: posta (izgovori posta — pošta), pasqua (izgovori paskua — velika noč); pred zvenečimi soglasniki: posdomani (izgovori pozdomani — pojutrišnjem), presbite (izgovori prezbite — daljnoviden); podvojeni s: pressa (izgovori pressa — stiska, nujnost).

Primeri za izgovarjavo sc: pred e in i: scena (izgovori šena — prizor), Scilla (izgovori šilla — Scila), scheda (izgovori skeda — listek papirja), schiava (izgovori skjava — sužnja); pred samoglasniki a, o in u: scarpa (izgovori skarpa — čevlji), scialo (izgovori šalo — sijaj, razkošje), scontro (izgovori skontro — srečanje), sciocco (izgovori šokko — neokusen, neumen), scuola (izgovori skuola — šola), sciupo (izgovori šupo — zapravljanje).

Izgovarjava črke z

Tudi črka z ima dva glasa, in sicer slovenski c in pa dz, kakršnega glasu v slovenščini nimamo. Moramo pa dz skupaj izgovoriti. Pravil, kdaj se z izgovori kot c in kdaj kot dz, ni. Po možnosti bomo zmerom navedli, kdaj se izgovori kot dz. Nekaj primerov za izgovarjavo kot c: zio (izgovori cio — stric), calza (izgovori kalca — nogavica), forza (izgovori forca — sila, moč), zingaro (izgovori cingaro — cigan), zucchero (izgovori cukker — sladkor), pazzo (izgovori pacco — norec). Nekaj primerov za izgovarjavo kot dz: zero (izgovori dze-

ro — ničla), zanzara (izgovori dzandzara — komar), mezzo (izgovori medzzo — polovičen), orzo (izgovori ordzo — ječmen), azzuro (izgovori adzzuro — sinji), rozzo (izgovori rodzzo — sirov), zelo (izgovori dzelo — vnema), lazaroni (izgovori ladzzaroni — postopač, berač), organizzare (izgovori organidzzare — organizirati). Naj pripomnimo, da se dvojni zz izgovarja kakor vsi podvojeni soglasniki nekoliko zapotegnjen, tako da se dvojni črki nekako dvojno slišita. Vendar ne smete pretiravati.

Reja kuncev je važna

Vsakdo, ki ima vsaj malo zemlje, lahko redi domače zajce

Mesa ni preveč, ker so se naši hlevi v zadnjih letih precej razredčili. Razen tega pa je treba zdaj, ko počasi vse gospodarstvo prehaja v red, misliti spet tudi na napredek živinoreje, kar pa se da doseči le s tem, da kmetovalci živinorejci pridržijo čim več živine za plemo. Da ne bo treba klati preveč živine, si lahko pomagamo s ceneno rejo kuncev, odnosno s kunčjim mesom.

Kunce lahko redi vsakdo, ki ima vsaj nekoliko večji vrt zemlje. Hitro se plodijo te živalce in obilo mesa dajejo. Pa tudi kunčje kože so pomembne. Glavno je v teh časih seveda kunčje meso.

Reja kuncev je cenena zato, ker ima vsako gospodinjstvo, če ima nekaj zemlje, za krmiljenje domačih zajcev dovolj odpadkov, zelenjave, sadja in podobnega, kar bi sicer zgnilo kje na kupu smeti. Toda je treba z domačimi zajci prav ravhati, da uspevajo. Kunci so občutljive živali in če se zanese med nje kakšna kužna bolezen, jih pobere kar po vrsti do zadnega. Torej mora vsak rejec skrbno gledati na to, da imajo živalce snažen in zračen hlevček. Če si v tem pogledu res natančen, se ti kunčjih kužnih bolezni ni treba bati.

Podvojeni soglasniki

Kakor smo že rekli, se podvojeni soglasniki malo zategnejo in se ostreje slišijo. Poslušajte Italijane, kadar izrečejo besedo guerra (izgovori guerra — vojna), terra (izgovori terra — zemlja), latte (izgovori latte — mleko), lassezza (izgovor, lassecca — utrujenost).

Naglas

Navadno se naglašajo italijanske besede na predzadnem zlogu. Besed, ki se naglašajo na tretjem ali četrtem zlogu od zadaj, je malo, in jih bomo v našem italijanskem tečaju naglašali, da bomo olajšali učenje.

Pripomnimo naj še, da rabijo Italijani črke x (ks), y (ü) in w (kakor naš v) le v tujkah. Starejša italijanščina je imela tudi črko j, ki je pa zdaj nadomeščena kar z i.

Kunec potrebuje razmeroma malo prostora in ne razširja neprijetnega vonja, če skrbiš za snago. Lesen hlevček lahko postaviš na dvorišču, na vrtu, v svetli drvarnici, v dovolj svetlem gospodarskem poslopju ali v kakšni drugi podobni zgradbi. Hlevček mora biti smiselno narejen, da si ne bodo živalce v njem preveč v napoto, kar jim lahko škoduje. Glavno pri tem pa je, da hlevček dovolj pogosto temeljito očistiš. Razen tega ne imej preveč občutljivih pasem, ker zdaj ne gre predvsem za zajčje kože, temveč za meso. Izkušenih rejcev teh živali je po naših krajih dovolj. Novinci naj se obračajo nanje po nasvete.

Poudariti pa moramo, da naj vsakdo redi le toliko živali, kolikor jih lahko prehrani brez večjih težav. Le na ta način, da izrabiš omenjene odpadke in malo krme dokupiš, je reja kuncev donosna. Krmo za kunce si morada lahko povečati tudi na ta način, da dobivaš odpadke še od sosedov, ki se sami ne marajo pečati z rejo kuncev.

Reja kuncev je v teh časih pomembna, kakor že dolgo časa ni bila. Posvetite se ji, da boste imeli dovolj mesa doma, a preveč živali boste lahko prodajali po lepih cenah. Tako boste koristili sebi in skupnosti.

Kislo zelje se bo prav ugodno prodajalo

Še je čas, da si povečate zelnike

Kakor kaže, bo jeseni veliko povpraševanje po zelju. Zlasti mnogo ga bomo lahko izvozili v Trst, in to po prav ugodnih cenah. Mali in veliki kmetje, ki ste letos nasadili bolj malo zelja, povečajte si zelnike. Sicer je že pozno, a vendar še ni zamujeno.

V našem listu smo že mnogo pisali, da je treba pridelati čim več živeža za doma in za prodajo, ker ni verjetno, da se bo lahko živež dovažal v naše kraje od drugod. Poleg turščice, krompirja in fižola je važno tudi zelje.

Zdrava hrana je zelje tako presno kakor kislo.

Sadikje se še povsod dobijo, samo malo povprašati moraš okoli, če jih sam več nimaš. Kdor nima dovolj posode, da bi si sam napravil kislo zelje, bo lahko prodal kar glave. Po naših večjih krajih, zlasti v Ljubljani, bo veliko povpraševanje po njih in cene bodo ustrezne.

Skrivnostno ognjeniško jezero z velikanskimi kuščarji

Ognjeniška jezera so posebnost, ki je Evropa ne pozna. Imamo pa taka jezera na drugih celinah, zlasti v Ameriki in Afriki. Nastala so na ta način, da se je v ugaslih žrelah ognjenikov nabrala voda. Nekatera izmed teh jezer so zelo velika, druga pa prav majhna. Prav tako je v nekaterih voda še vroča, v drugih pa hladna. Vroča je tam, kjer ognjenik še napol deluje.

Na otoku Madagaskarju je več ugaslih ognjeniških žrel napolnjeno z vodo in v teh jezerih, ki niso posebno velika, žive kajmani, ki so nekaki prakrokodili. Kako so prišli ti v ta ognjeniška jezera na vrhu gor, je vprašanje,

na katero naravoslovci še ne znajo odgovoriti.

Nekatera izmed takih ognjeniških jezer so sploh še zmerom skrivnost. Največja skrivnost je pa nedvomno Chalsko jezero v gorovju Kilimandžaru v Afriki. Kilimandžaro je mogočno gorovje. Njegova glavna vrhova sta Kibo in Mavensi. Prvi je visok 6010 in drugi 5355 m. Pokriva sta z ledeniki. Več ognjeniških jezer tega gorovja je bilo že pred desetletji preiskano, kar je bilo zelo težavno. Nelahko je že samo potovanje po tem gorovju, ki nima nikjer nikake poti, kajti domačini se teh samotnih gor že od nekdaj ogibljejo. V ognjeniških jezerih, zlasti v vročih, iz katerih se še

živga sopara, žive po prepričanju domačinov ali duhovi, katerih se neznansko boje. Nihče jih ne more pregovoriti, da bi spremljali raziskovalca do teh jezer. Zamoreci celo groze s smrtjo tujcem, ki bi hoteli motiti zle duhove, ki bi se potem maščevali nad vso pokrajino.

Ta prazna vera je bila glavna težava za raziskovalce, ki so hoteli preučiti Chalsko jezero, ki je največje, a tudi najodročnejše od vseh takih jezer v gorovju Kilimandžaru. Vsa prizadevanja, doseči to skrivnostno jezero, ki je bilo dolgo znano samo iz pripovedovanja domačinov, so ostala desetletja zaman. Šele Američanu Thompsonu se je pred leti posrečilo pregovoriti skupino domačinov, da so ga povedli kot vodniki in nosači do roba ognjeniškega žrela, v katerega silni globini leži jezero samo. Premagati je moral velike napore, preden je dosegel rob žrela, od koder je zagledal jezero. Toda dalje ni smel. Domači sprem-

ljevalci so mu zagrozili s smrtjo, če napravi le še korak dalje v žrelo. Zli duhovi bi se tedaj prebudili in uničili vse življenje naokoli. Thompson se je moral vrniti, ne da bi dosegel jezero, katero je smel videti le od daleč.

Pozneje se je napolnila k temu skrivnostnemu jezeru neka Sheldonova iz Bostona. Njej se je naposled posrečilo najti skupino domačih vodnikov in nosačev, ki so se dali pregovoriti in so ji dovolili dostop do jezera. Sheldonova pravi, da je bila ta pot silno naporena in nevarna. Na svoje veliko začudenje je Sheldonova ugotovila, da žive v jezeru in ob njem velikanski kuščarji, o katerih meni, da so ostanki predpotopnih živali. Prirodoslovna znanost jih doslej sploh še ni poznala. Njena merjenja globine so ostala brez uspeha, ker njene merilne naprave niso dosegle dna.

stisk roke pa je tretji način za ubijanje. V vseh teh primerih se na žrtvah v kratkem času pokažejo znaki mrtvouda, ki jih spravi v nekoliko dneh ali tednih v grob. Rodezijski oblastva so brez moči proti tem čarom, ker čarovniki pač ne uporabljajo nasilja ali strupov, temveč izkoriščajo samo praznovernost svojih žrtev. Taka praznoverna žrtev namreč brezpogojno verjame v čarovnikovo silo in res na smrt zboli. Kdor ni praznoveren, mu ta način ubijanja nič ne škoduje.

Zanimivosti

× **Z oklopnice »Hood« so se rešili samo trije ljudje.** Iz Rima poročajo: Na londonskih odločujočih mestih izjavljajo, da so se s potopljenimi oklopnice »Hooda« mogli rešiti samo dva mornarja in en oficir. Eksplozija, ki je sledila takoj po strelu z »Bismarck«, je bila tako nenadna, da se niso mogli rešiti niti tisti, ki jih ni ubilo na mestu. Vsi so izgubili življenje. »Hood« je imel redno 1341 mož posadke.

× **Rumunija odločno zatira dobičkarstvo.** Rumunska vlada je nedavno izdala važne predpise o bodoči oskrbi rumunskega prebivalstva z živili in drugimi potrebščinami. Te določbe se nanašajo na ureditev oskrbovanja samega, na nadzorstvo nad celotnim pridelovanjem, na cene in na pravično razdeljevanje med prebivalstvo.

× **Nemška vojna ladja »Bismarck« je podlegla sovražni premoči.** Nemški oročevalski urad poroča: Nemška vojna ladja »Bismarck«, ki je v svojem prvem boju proti premočnim angleškim silam potopila oklepno »Hood« in poškodovala vojno ladjo »King George V«, je bila zadeta na kljuno z granato, kar je zmanjšalo brzino. Torpedo, vržen med letalskim napadom 24. maja, je še bolj poškodoval ladjo »Bismarck« in ji še zmanjšal njeno hitrost. 26. maja je bila ladja neprenehoma napadana od premočnih sovražnih sil in 400 morskih milj zahodno od Bresta znova hudo zadeta od dveh letalskih torpedov, ki sta ji raznesla krmilo in vijake. Istega dne je admiral Lütjens poslal vrhovnemu mornariškemu poveljstvu nasledno sporočilo: »Ladja ne more več manevrirati. Borimo se do poslednje granate. Živel Vodja!« V bitki s sovražnikovimi pomorskimi silami, ki so se čedalje bolj množile, je »Bismarck« nadaljeval boj, dokler ni bil 27. maja zjutraj prisiljen podleči premoči sovražnikovih sil.

× **Bivši cesar Viljem je nevarno obolel.** Bivši nemški cesar Viljem II. je po vesti iz Amsterdamu zelo resno obolel. Njegovi sorodniki so bili pozvani, da se zberejo ob bolniški postelji.

× **Rešitelj 375 človeških življenj je umrl.** V Aarhusu na Danskem je umrl v starosti 82 let pomorski kapitan Knud Peter Hansen, ki je bil kot edini Skandinavac odlikovan istočasno z dansko, norveško in švedsko zlato kolajno za civilne zasluge. Starec je bil do zadnjega trenutka prava grča in umrl je mirno in brez vsake bolečine. Zasluge, za katere so mu priznali omenjena visoka odlikovanja, so bile res velike. L. 1877., ko mu še ni bilo dvajset let, je rešil 14 ljudi z ladje, ki je zadel ob skalo in se potopila. Bil je sam med ponesrečenci in je preplaval v vodovju, ki je bilo polno morskih volkov, več kakor 20 milj do otoka Gambiera, od koder je prišla potem po njegovi zaslugi pomoč. L. 1883. je vodil odpravo, da reši 22 norveških ribičev, ki so se s potopljeno ladjo rešili na Rudolfov otok, kjer so živeli dva meseca v zasilni hiši iz lednih skal. Leta 1892. je v viharjem morju preplaval razdaljo od svoje ladje do nekega švedskega parnika, ki se je bil ponesrečil, ter je do njega privlekel konec vrvi, po kateri se je posadka 38 moških z izgubljene ladje rešila na njegovo ladjo. Takih pogumnih dejanj je izvršil še dolgo vrsto. Z velikim junaštvom je rešil smrti, kakor so ugotovili, v celem 357 oseb.

× **Edinstven muzej starinskega papirja.** V mestecu Düren, ki je znano po svojih tvojnicah papirja, je bil te dni ustanovljen papirni muzej. V glavnem je sestavljen iz zbirke 28.000 papirnatih listin iz vseh časov, ki jo je

Človeku podobna bitja ne morejo živeti na Veneri

Enako kakor za vprašanje, ali živijo na Marsu človeku podobna bitja, se zanimajo ljudje tudi za vprašanje, ali so na Veneri druga živa bitja. Mnogi so, ki celo menijo, da je Venera verjetneje obljudena kakor Mars, saj so na njej ugodnejši pogoji za življenje. Pri tem mislijo predvsem na gosto ozračje, ki obdaja Venero.

Kakor pa so pokazale znanstvene raziskave, ima to ozračje, ki je trikrat gostejše in višje kakor zemeljsko ozračje, toliko ogljikove kisline, da bi ga človeška bitja ne mogla prenašati. Ogljikove kisline je po znanstvenih navedbah v Venerinem ozračju 10-tisočkrat več kakor v zemskem ozračju. Iz tega sledi, da je podnebje na Veneri, ki je dosti bližja solncu kakor zemlja in približ-

no tako velika kot zemlja, izredno vroče in vlažno. V tem podnebjju bi lahko uspevalo bujno rastlinstvo.

Razen tega je v ozračju Venere izredno malo kisika, nasprotno pa silno mnogo vodne pare. Silna množina sončnih žarkov, pred vsem ultravioletnih, povzroča v Venerinem ozračju nekako spajanje med vodno paro in kisikom v silno hudi strupeni plin formaldehid, ki izpuhteva pri 21 stopinj Celzija. Tako je gotovo, da sta v tem ozračju dva plina, ki bi človeku prinesla smrt. Zaradi tega je človeštvo, ki bi bilo podobno zemskemu, na Veneri nemogoče. Pravijo pa, da se bo Venera mogoče kdaj v daljni bodočnosti razvila tako, da bo lahko na njej živel človeštvo.

Izumrli Inki v Južni Ameriki so bili omikan narod

Po vlažnih in vročih dolinah Južne Amerike so pred Kolumbovim prihodom v Ameriko živel plemena, ki so se komaj ločila od živali. Karbisi so bili ljudožrci, Jivarosi so prirejali love na človeške glave, Botokudi pa so krasili svoje obraze na ta način, da so si vtikali skozi ustnice neke vrste obroče.

Nasprotno pa so na višinah ameriških Andov živeli drugačni ljudje. Bili so zelo omikani in so se prav po tem razlikovali od plemen v niže ležečih krajih. Tako imenovani Inki so obdelovali zemljo in se ukvarjali z živinorejo. Z velikim trudom so širili obdelovalno zemljo po ozkih dolinah in po strmih pobočjih. Poznali so tudi že razna gnojila.

Država starodavnih Inkov (v današnjem Peruju) je poznala uradniški stan in skrbstvo za starce in bolnike. Zelo nenavadno za tedanje čase je bilo, da so smatrali zakon za dolžnost. Novoporočenci so bili v prvem letu zakona oproščeni vsakega dela.

Svojemu vrhovnemu poglavarju so Inki kot sinu solnca izkazovali vse božanske časti. Za svojo pravo ženo si je poglavar izbral sestro. Prepričani so bili, da na ta način ne bodo izumrli sinovi solnca. Solncu, edino priznanemu bogu, so služile v stari državi solnčne device, ki so v samostanski osamljenosti predle krasne tkanine. Solnčna devica je morala ostati zvesta svojemu poklicu, sicer ji je pretila mučeniška smrt. Prav tako je izgubil življenje tisti, ki jo je zapeljal. Država Inkov je imela tudi lepe ceste.

Še danes so v Peruju ohranjeni zidovi palač in žrtvenikov, ki pričajo o starodavni kulturi Inkov. Peru velja za eno izmed tistih dežel, kamor se učenjaki zelo radi zaod Afrike proti Južni Ameriki. Ker ni od nje

nju. Pred 110 leti je zbudil učenjak Eduard Popping v Evropi veliko zanimanje s svojimi poročili o starih Inkih. Mnogo učenjakov je šlo po njegovih stopinjah. Nemška učenjaka Reiss in Stuhl, znana raziskovalca Južne Amerike, sta izkopala slovito pokopališče v Anconu. Zelo zanimive reči je napisal zdravnik Middendorf, ki je živel v teh krajih več desetletij. Njemu gre zahvala za besednjake in slovnico tega jezika. Odprava profesorja Doeringa je prepotovala te kraje v letih 1937—1939. Predvsem se je zanimala za stare grobove, v katerih je našla v lahkih lesenih krstah dragocene, doslej še nepoznane vaze z lepimi okraski. Neka lobanja je bila še pokrita s čelado z zlatimi okraski, kakršnih do tedaj tudi niso še nikjer našli. V neki zelo mojstrsko izdelani krsti so odkrili mumijo mlade ženske, zavite v dragoceno tkanino, na kateri so bili upodobljeni bogovi in živali. Vse, kar je prof. Doering našel, je staro vsaj 1000 do 1500 let.

Zamorski čarovniki ubijajo z dihom

Neki ameriški zdravnik, ki je dolgo živel v Južni Rodeziji, je imel priložnost, da se je podrobno seznanil z navadami in življenjem tamkajšnjih zamorskih domačinov. Ugotovil je, da poznajo zamorski čarovniki, ki so svojim plemenom tudi zdravniki, prav dobro različne načine hipnotiziranja ter izkoriščajo svojo spretnost tudi za ubijanje svojih nasprotnikov. Načini hipnotičnega ubijanja so različni. Tako zvani dih smrti je prav preprost. Čarovnik diha v svojo žrtev. Drugi način, imenovan smrtni udarec, tudi ni nikaka umetnost, saj se čarovnik žrtve le nalahno dotakne s palico,

s tolikim trudom zbiral 33 let ravnatelj Schwanke. Ta mož je tudi prestojnik tega edinstvenega nemškega muzeja. Najstarejši izmed vseh teh kosov papirja je iz leta 1390. in so ga našli v neki preprosti nürnberški tiskarni.

× **Odkod izvira izraz »peta kolona«.** Jeseni leta 1936. so se štiri kolone španskega generala Franca pomikale proti prestolnici Madridu, da bi jo zavzele. Bile so precej maloštevilne in neki oficir je podvomil v uspeh. General Franco pa je odgovoril: Imamo še peto kolono, to je naše somišljenike v mestu.

× **Strahoten požar na Finskem je terjal 100 žrtev.** Na Finskem je velikanski požar uničil vasi Tsitenjoki in Topparimaeki. Pri požaru je izgubilo življenje 100 ljudi.

× **Imetje generala de Gaulle zaplenjeno.** Francoski uradni list v Vichyju je objavil odlok, s katerim je bilo zaplenjeno vse imetje generala de Gaulle, voditelja tako zvanih svobodnih Francozov. General de Gaulle je bil lastnik velikih posestev.

× **Obsodbe somišljenikov generala de Gaulle.** Iz Vichyja poročajo: Vojaško sodišče v Clermont-Ferrandu je obsodilo na smrt dva oficirja, ki sta se pridružila de Gaulleu, tri nadaljne oficirje v ječo po 20, tri podoficirje pa v ječo po pet let. Vsi so bili obenem degradirani.

× **Dva milijona dolarjev je podedoval, ker mu je nekoč rešil življenje.** Švedski časopisi poročajo o dediščini dveh milijonov dolarjev, ki jo je zapustil Šved Karl Anderson 18-letnemu brezposelnemu Američanu Stewartu. Dedščina ima zanimivo zgodovino. Pred štirimi leti je bilo, ko je Anderson šel čez neko cesto v New Yorku prav v trenutku, ko je po tej cesti privozil neki avtomobil. Nevarnost je opazil Američan Stewart, brž skočil za Andersonom in ga tik pred nesrečo sunil izpred avtomobila. Tako je ta mladi Američan Andersonu rešil življenje. Šved te usluge ni nikdar pozabil. Še isti večer je svojemu rešitelju poslal 20.000 dolarjev. Ko pa je Anderson umrl, je Stewart prejel od njega še 50 tisoč dolarjev. Tedaj je bil mladi Američan prepričan, da je s smrtjo darežljivega Šveda tudi konec daril, ki bi jih drugače morda še dobil od njega. Toda zmotil se je. Po smrti Andersonove sestre, zadnje potomke tega rodu, je neki newyorški notar po naročilu blage pokojnice Andersonove izročil Stewartu še tretje nakazilo, in sicer 1.930.000 dolarjev.

× **Mož, ki je prvi izrekel »halo« v telefon, je umrl.** Glas, ki je prvič spregovoril besedo »halo« v telefon, je pred meseci za zmerom utihnil, toda beseda je ostala. Stotisoči jo izgovarjajo vsak dan in naj govore kakršenkoli jezik. Ta besedica pomeni, da je nekdo na drugi strani telefonske proge pripravljen sprejeti telefonski pogovor. Ta mož, ki je prvi izrekel »halo« v telefon, je bil James Tressider in je umrl pred meseci zelo star v Detroitu. Tressider je bil prijatelj in sodelavec Grahama Bella, ki je zgradil prvi uporabni telefon. Kakšnih 65 let je od takrat, ko je Bell po mnogih neuspehih izvršil prvo telefonsko zvezo. Ni bil pa on, ki je kot prvi izvedel, da je poskus uspel, temveč je bil to James Tressider, ki mu je veljal Bellov poziv. Jasno je v slušalki razločil glas svojega prijatelja Bella in trepetajoč od veselja ni vedel v prvem trenutku izgovoriti ničesar drugega, kakor da je začel zmagovalno kričati »Halo, halo!«. Tedaj je izumitelj vedel, da se je velika tehnična naloga posrečila. Ves prevzet je zakričal nazaj: »Halo, James, halo!«. S tem je ponovil besedo, ki jo je bil izumil prijatelj. Od tistega dne je »halo« beseda, ki jo poznajo vsi tisti, ki uporabljajo telefon. James je postal po tej besedici nesmrten.

× **Nenavaden tihotapski plen.** Golo naključje je hotelo, da je ženevski policiji te dni padel v roke dragocen tihotapski plen. Nedavno je privozil na švicarsko-francosko mejo neki avtomobil, ki so ga seveda na obmejni carinarnici švicarski stražniki ustavili. Ker se jim je zdel sumljiv, so si ga začeli tudi natančneje ogledovati in ga nazadnje vsega preiskali. Zadeva je sumljiva zlasti, ker je takoj, kakor hitro so obmejni stražniki začeli avtomobil preiskovati, eden iz-

med potnikov, ki se je z njim pripeljal, zbežal nazaj proti švicarskemu ozemlju. Druga potnika je obmejna policija prijela in ga zaprla. Pri natančnejši preiskavi so v avtomobilovem motorju našli 50 kg zlata in za približno cel milijon bankovcev. Dragoceni tovor je bil namenjen v Ameriko, kakor so obmejni stražniki ugotovili iz neke listine, ki so jo našli pod avtomobilovo blazino. Na tej listini so bili namreč napisani naslovi ljudi, ki jim je bilo to velikansko premoženje namenjeno.

× **Pred desetimi leti je bil prvi polet v stratosfero.** Pretekli teden je poteklo ravno deset let, ko je sloviti profesor Piccard izvršil svoj prvi polet v stratosfero z letališča Augusta v Nemčiji. Njegov balon se je, kakor je pozneje pripovedoval Piccard sam, dvignil z veliko naglico in je v 25 minutah dosegel že višino 16.000 metrov. Pristal je potem srečno pri kraju Gurglu na Tirolskem.

× **Prijateljstvo med levom in mačko.** Mlad lev, ki je zbežal iz voza nekega cirkusa, je povzročil mnogo strahu na pariških ulicah. Levček se je sprehajal svobodno po ulicah, nenadno pa je skočil skozi okno v stanovanje vratarice neke hiše. Vratarica se je v grozi pripravila, da pokaže pete, tedaj pa je opazila, da se je njena mačka približala mladi zver, se spoprijateljila z njo in se začela igrati. Kratko potem je osebje cirkusa mladega leva, ki ni hotel nikomur ničesar hudega, ujelo in ga spravilo, kamor je spadal.

Ženski vestnik

Domače dišave

Janež je močno dišeč. Cvetoč se rabi pri vlaganju kumaric, posušena zrna pa za razno pecivo in za zdravila.

Kumino rabimo za razna jedila, tako za prežgano juho, za zeljnato solato, zelje, razne sire in nekatere druge jedi.

Petersilj je najbolj znana zelenjava, odnosno dišava, ki jo rabimo v kuhinji. Rabiš jo za vse juhe in razne prikuhe. Dobro jo ohraniš, če jo drobno zrezano in dobro napolnjeno vložiš v kozarce.

Čebula. Tudi te ne manjka pri nobeni hiši in je uporaba prav različna. Je prav zdrava jed. Zapomni si, da devaj čebulo, kadar jo pražiš ali kako drugače rabiš na masti, vedno na dobro razgremo mast.

Česen se pri nas premalo uporablja. Devamo ga na vse solate in v razne omake.

Drobnjak rabimo za omako, drobno zrezan pa za juho.

Lovorjeve liste dajemo v kisle juhe in v obare. Rabimo jih tudi pri vlaganju kumaric.

Šetraj dajemo v vse obare, v kisle juhe in povsod tam, kjer je na juhi prežganje.

Majaron se prav tako rabi v vseh obarah, v raznih postnih juhah in pri pripravi divjane.

Za kuhinjo

Krompirjevi žganci. V velikem loncu prištavi z mrzlo slano vodo kilogram olupljenega, na kose zrezanega krompirja. Vode sme biti le toliko, da za silo pokriva krompir. Krompir naj se kuha pokrit tako dolgo, da je napol mehak. Medtem praži 30 dekagramov ržene moke v suhi železni ponvi na zmernem ognju samo tako dolgo, da zadiši po moki. Nikakor pa se moke ne sme žgati; zato mešaj neprestano. Še čisto vročo moko stresi enakomerno vrhu krompirja, ne da bi mešala. Pač pa napravi z ročajem kuhalnice preko moke v krompir nekaj luknjic, da bo voda vrela preko njih. Ko se kuha še kakih 10 minut in ko spoznaš po vbodu z vilicami, da je krompir čisto mehak, odliji odvisno vodo in stresi vse skupaj na 15 dekagramov sveže, na kocke zrezane in sprazene slanine. Pretlači in premešaj prav dobro s kuhalnico in postavi kozo v pečico, da se žganci dobro izparijo. Pri tem jih večkrat premešaj in zdrobi. Če so žganci presuhi, jih nekajkrat samo malenkostno poskropi z vodo ali mlekom, pa

zmerom premešaj. Laže popraviš presuho žgance kakor premokre. Krompirjevi žganci morajo biti precej suhi, vendar sočni in rahli, da se tresejo. Daj jih na mizo s kuhanim ali pa s kislim mlekom. Lahko pa tudi s kislim zeljem ali solato.

Palačinke iz špinače. Skuhano, odcejeno in sesekljano špinačo prepražimo na masti skupno z majhno količino drobno sesekljane čebule, peteršilja in česna. Česna naj bo le malo. To zmes ohladimo, nato primešamo enaki količini neoskujenega testa za palačinke, osolimo, dodamo še nekoliko popra in za nožev konico praha muškatanega oreška. Zmes dobro predelamo, da je povsem enotna, nato pa pečemo kakor navadne palačinke.

Kruhov puding. Z mastjo namazano okroglo posodo napolnimo do polovice s tankimi rezinami kruha, nanje pa zlijete tole mešanico: tri četrtinke mlačnega prevretega mleka, dve raztepeni jajci in 75 gramov nastrganega sira. Mleka mora biti toliko, da napolnimo tri četrtine posode. Pečemo v pečici 40 minut.

Praktični nasveti

Zavarujte krzno pred molji. Skrajni čas je, da zavarujete svojo kožuhovino pred molji. Ne zadošča, da shranite krzno v varno zaprtem prostoru obloženo s časopisnim papirjem in posuto z naftalinom, temveč ga morate prej očistiti tako temeljito, da odstranite vse morebitne zaplodke moljev in tudi vse maščobne madeže, kjer se molji radi zareda. V čisti posodi dobro segrejte otrobe. S prgiščem otrobov drgnite po zamaščenih delih kožuhovine, torej predvsem okoli vratu in ob zapestjih rokavov. Otrobi vsrkavajo vase maščobo. Nato dobro stresite kožuhovino in jo skrtčajte v smeri dlak, naposled pa še prečešite z redkim glavnikom. Kožuhovino, ki je podložena, položite na mizo, in sicer s podloženo stranjo na les ter jo nekaj časa iztepajte z drobnim iztepačem za preproge, da jo povsem izprašite. Nato pomočite čisto krpo v bencin in podrgnite z njo vse krzno. Zdaj je krzno očistočeno in ga lahko shranite do jeseni v zaboji ali v škatli iz lepenke, ki jo znotraj popolnoma obdate s svežim časopisnim papirjem. Položite krzno v papir, še prej pa ga posujte z naftalinom. Krzno dobro zavijte, prazne prostore v škatli pa napolnite z zmečkanimi kroglicami časopisnega papirja. Škatlo zaprite, robove pa prelepote s progami papirja, da zabranite moljem dostop skozi špranje. Škatlo ali zaboj s krznom shranite na suhem in zračnem prostoru.

Kako na lahek način zatres ščurke in ruse. Naj navedemo nekaj načinov zatiranja te nadloge. Stopi ponoči naglo v kuhinjo s svetilko, druga oseba pa naj hitro popari okoli lazeče ščurke s kropom. Ali pa pusti v kuhinjo ježa, da jih podavi. Loviš pa ščurke lahko tudi na limanice, in sicer takole: ovij lonec s cunjjo, po kateri plezajo ščurki na rob lonca ter padajo vanj. Za vado vlij v lonec nekoliko mleka. Lonec bodi seveda znotraj gladek, da ne morejo ščurki splezati ven. Sploh pa zabraniš ščurkom doseljevanje v kuhinje in shrambe, če zaliješ okoli štedilnika, na zidu in na tleh vse luknje s cementom, če imaš vse snažno in če ne pustiš ležati po kuhinji neumito posodo in ostanke jedil.

Mastni madeži na usnju se lahko odpravijo. Zelo lahkomišno je prenašati v usnjenih torbah slabo zavite mastne predmete. V usnju nastanejo potem kaj radi mastni madeži. Takšni madeži na usnju pa se sicer dajo lahko odpraviti. V salmiakov špirit pomočimo kos vate in ga pritisnemo na madež, pri tem pa ne smemo drgniti. Ko je salmiakov špirit nekaj časa učinkoval, izperemo to mesto previdno s čisto vodo. Pri vsem tem moramo paziti, da ovlažimo res samo mastno mesto. Na koncu odrgnemo usnje krepko z mehko cunjjo. Če je mastni madež že malo star, je treba ves postopek večkrat ponoviti.

Koprive so dobra krma za svinje. Po deželi marsikje zdaj nabirajo mlade koprive za krmo mladim prašičem. Kuhane mlade koprive so zelo zdrava in precej redilna krma ne samo za mlade, temveč tudi za starejše svinje. Izrabite to priložnost, s čimer prihranite krompir, turščico in druga živila.